

FOGLALKOZTATÁSPOLITIKAI ÉS
MUNKAÜGYI MINISZTER

TÁJÉKOZTATÓ JELENTÉS

a Kormány részére

***a nemzetgazdaság 2004. évi
munkavédelmi helyzetéről***

2005. június

TARTALOM

I. A MUNKABIZTONSÁG HELYZETE	6
1. A munkafeltételek alakulása az OMMF tapasztalatai alapján	6
1.1. A munkabiztonság helyzetének ágazati sajátosságai.....	6
1.2. Egyéni védőeszköz ellátás helyzete.....	8
2. A munkabalesetek alakulása.....	8
2.1. A munkabalesetek száma, a munkabaleseti jegyzőkönyvek feldolgozásának tapasztalatai.....	8
2.2. A munkabalesetek munkáltatói kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalatok	13
3. A minisztériumok munkavédelmi irányító tevékenysége	14
3.1. A munkavédelem ágazati irányítása	14
3.2. Közreműködés a munkavédelem országos programja végrehajtásában.....	15
4. Munkabiztonsági kutatás, fejlesztés, oktatás	16
4.1. Kutatás	16
4.2. Oktatás	16
5. Az OMMF 2004. évi tevékenysége.....	17
5.1. Jogi szabályozási tevékenység.....	17
5.2. Az OMMF hatósági ellenőrző tevékenysége.....	18
5.2.1. Az államigazgatási intézkedések, határozatok.....	18
5.2.2. Célvizsgálatok, akcióellenőrzések	19
5.2.3. Az ellenőrzések fő tapasztalatai.....	19
5.2.4. Bírságok	21
5.2.5. Hatósági engedélyezés.....	21
5.2.6. Pályázatok a munkavédelmi jellegű bírságok felhasználására	22
5.3. A Munkavédelmi Információs Szolgálat működése.....	22
5.4. Nemzetközi kapcsolatok.....	23
5.5. Az Európai Munkavédelmi Ügynökség nemzeti fókuszpontjának működése.....	23
6. A bányászati szakágazat munkavédelmi helyzete és a bányafelügyelet munkavédelmi tevékenysége 2004. évben.....	24
6.1. A munkafeltételek és a munkavédelmi körülmények alakulása	24
6.2. A bányászati munkabalesetek számának alakulása	24
6.3. A bányafelügyelet 2004. évi munkavédelmi tevékenysége	25
II. A MUNKAEGÉSZSÉGÜGY HELYZETE	26
1. Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) hatósági tevékenysége ..	26
1.1. Az ÁNTSZ hatósági tevékenységére vonatkozó mutatók alakulása	26
1.2. Az ÁNTSZ hatósági munkájának tapasztalatai	28
2. A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek összefoglalása	30
2. 1. A bejelentett esetek leírása.....	30
2. 2. Halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések.....	34
2. 3. Tömeges foglalkozási megbetegedések.....	35
2. 3. 1. Tömeges fokozott expozíciós esetek.....	35
3. A foglalkozási megbetegedések (mérgezések) részletes adatai	35
III. A MUNKAVÉDELMI ÉRDEKEGYEZTETÉS	37
FÜGGELÉKEK.....	39

A Tájékoztató jelentésben leggyakrabban előforduló fogalmak és rövidítések:

OMMF	Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség
MBH	Magyar Bányászati Hivatal
ÁNTSZ	Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat
Mvt.	1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről

munkabaleset:

az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül (Mvt. 87. §-ának 3. pontja)

bányászati munkabaleset:

az a munkabaleset, amely a bányászati tevékenység során bármely munkáltatónál következett be (Mvt. 87. §-ának 3. pontja)

súlyos munkabaleset:

- az a munkabaleset, amely a sérült halálát (halálos munkabaleset az a baleset is, amelynek bekövetkezésétől számított 90 napon belül a sérült orvosi szakvélemény szerint a balesettel összefüggésben életét veszítette), magzata vagy újszülöttjének halálát, önálló életvezetését gátló maradandó károsodását;
- valamely érzékszerv (vagy érzékelőképesség) és a reprodukciós képesség elvesztését, illetve jelentős mértékű károsodását okozta;
- orvosi vélemény szerint életveszélyes sérülést, egészségkárosodást;
- súlyos csonkulást, hüvelykujj vagy kéz, láb két vagy több ujjja nagyobb részének elvesztését (továbbá ennél súlyosabb esetek);
- beszélőképesség elvesztését, vagy feltűnő eltorzulást, bénulást, illetőleg elmezavart okozott (Mvt. 87. §-ának 3. pontja)¹

egyéni védőeszköz:

minden olyan eszköz, amelyet a munkavállaló azért visel vagy tart magánál, hogy az a munkavégzésből, a munkafolyamatból, illetve a technológiából eredő kockázatokat az egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentse (65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 2. § (1) bekezdésének a) pontja)

foglalkozási megbetegedés:

a munkavégzés, a foglalkozás gyakorlása közben bekövetkezett olyan heveny és idült, valamint a foglalkozás gyakorlását követően megjelenő vagy kialakuló idült egészségkárosodás, amely a munkavégzéssel, a foglalkozással kapcsolatos, a munkavégzés, a munkafolyamat során előforduló fizikai-, kémiai-, biológiai-, pszichoszociális- és ergonómiai kóroki tényezőkre vezethető vissza, illetve amely a munkavállalónak az optimálisnál nagyobb vagy kisebb igénybevételének a következménye (27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 2. §-ának a) pontja)

fokozott expozíció:

a munkavállaló szervezetében a munkavégzés során a foglalkozás gyakorlása közben vagy azzal összefüggésben meghatározott biológiai határértékeket meghaladó koncentrációja vagy mértéke, illetve zaj esetében 4000 Hz-en a 30 dB halláscsökkenés bármely fülön (27/1996. (VIII. 28.) NM rendelet 2. §-ának b) pontja)

¹ 2004. évben hatályos definíció

BEVEZETÉS

A nemzetgazdaság 2004. évi munkavédelmi helyzetéről készített „Tájékoztató jelentés”-ben a munkavédelem állami irányításáért felelős foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter, a feladat- és hatásköréről szóló kormányrendelet alapján – az egészségügyi miniszterrel együttesen – beszámol² a Kormánynak a nemzetgazdaság előző évi munkavédelmi helyzetének alakulásáról.

A munkavédelmi helyzet évenkénti áttekintése³ során készített tájékoztatás a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) figyelembevételével elsősorban a munkavédelem állami feladatainak végrehajtásáért felelős szervek tapasztalati beszámolóin alapul.

A munkavédelem törvényi fogalmát követve a tájékoztató együttesen kezeli a szervezett munkavégzésre vonatkozó biztonsági és egészségügyi követelmények megvalósításának körülményeit, minőségi és mennyiségi jellemzőit.

A munkavédelmi felügyeletet ellátó hatóságok közül az első fejezet tartalmazza az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség és a Magyar Bányászati Hivatal munkabiztonsági vonatkozású beszámolóit, míg a második fejezetben az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat ismerteti a munkaegészségügy elmúlt évi helyzetét.

A jogszabályokban előírt érdekegyeztetés keretei között a munkavállalói érdekképviselői szervek írásban is véleményt nyilvánítottak, illetve a jelentés tervezetét megtárgyalta és jóváhagyta az Országos Érdekegyeztető Tanács Munkavédelmi Bizottsága május 25 -én megtartott teljes ülése, illetőleg megvitatta a Munkavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság június 1-jei ülésén.

² A foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter feladat- és hatásköréről szóló 143/2002. (VI. 28.) Korm. rendelet 7. §-a (1) bekezdésének c) pontja.

³ Az Mvt. 14. §-a (1) bekezdésének e) pontja.

I. A MUNKABIZTONSÁG HELYZETE

1. A munkafeltételek alakulása az OMMF tapasztalatai alapján

A gazdálkodó szervezetek munkabiztonsági helyzetét jelentős mértékben befolyásolta az Európai Unióhoz történt csatlakozás, illetőleg az ágazatok konjunkturális helyzete. A gazdasági stabilitás következtében a vállalkozások meglévő létesítményeinek felújítása, korszerűsítése a gazdálkodó szervezetek megerősödésével folyamatosan történik, ami a munkabiztonság helyzetét javította, különösen a nagyvállalatok esetében.

A kis üzemeknél a munkabiztonsági hiányosságok fő oka a létesítmények és a munkaeszközök hiányos karbantartása, így az változatlanul jelentős baleseti forrás volt.

A munkavállalók egészségét és biztonságát veszélyeztető kockázatok törvényben előírt értékelését a gazdasági szervezetek döntő többsége elkészítette, azonban sok esetben az értékelést végző nem megfelelő ismeretekkel rendelkezett, így a fejlesztéseket igénylő változtatásokra konkrét javaslatot nem fogalmaztak meg.

A kockázatértékelés készítésének elmaradása különösen az egyéni vállalkozókra és az építési munkahelyekre jellemző.

A munkabiztonság helyzetét befolyásoló technológiai fegyelem megtartása az építőipar, faki-termelés és faipar kivételével általában javult.

1.1. A munkabiztonság helyzetének ágazati sajátosságai

A munkabiztonsági ágazatok helyzete a munkabiztonsági és munkaügyi felügyelőségek tapasztalati alapján megyénként is eltérően, elsősorban a gazdasági fejlődés függvényében alakult.

Kedvező irányú fejlődést (növekedést) mutat a munkavédelmi előírásokat megtartani szándékozó munkáltatók aránya, azonban az évek óta tartó kedvezőtlen tendencia is tovább folytatódott a tökehiányos vállalkozások esetében.

Az egészségügyben a létesítmények biztonsági állapota általában nem javult, az önkormányzatokhoz tartozó intézmények jelentős része a munkavédelmi irányítás szempontjából elhanyagolt. A kiszolgált, karbantartó munkaeszközök felújítása késik, azok gyakran balesetveszélyesek.

Az erdőgazdálkodásban a fakitermelés veszélyes tevékenységét többnyire az erdőgazdaságtól független vállalkozók végezték. A műszakilag elavult munkaeszközöket alkalmazó és a biztonsági előírásokat mellőző vállalkozások munkavégzésére jellemző az egyéni védőeszközök hiánya vagy alkalmatlansága is. A súlyos munkabalesetek többsége az előírt technológia mellőzésére, hiányosságaira volt visszavezethető.

Az építőipari kivitelezési ágazatra jellemző a többszintű alvállalkozói rendszer. Az alvállalkozók számának növekedése a munkabiztonsági helyzet romlását okozta. Változatlanul jellemző a szükséges egyéni védőeszközök használatának mellőzése és a munkavállalók le- és beesési veszélyhelyzetben történő munkavégzése, különösen a kisvállalkozások esetén. Az ágazatban a munkabalesetek száma az elmúlt évhez képest valamelyest csökkent (4 %-kal), azonban a súlyos - ezen belül a halálos - kimenetelű munkabalesetek száma jelentősen (57%-kal) növekedett.

Az élelmiszeriparban alágazatonként és megyénként is változó a munkabiztonsági helyzet. A nagyüzemekben veszélyforrásként jelentkezett az újonnan létesített szennyvízkezelő be-

rendezések használata. A húsipari üzemek korszerűsítésével az iparág munkabiztonsági helyzete jelentősen javult. Az iparágra változatlanul jellemzőek a szúrásos, vágásos és a munkavállalók eséséből eredő munkabalesetek.

A faiparban - néhány kisvállalkozástól eltekintve - a feldolgozó technológia munkaeszközeit folyamatosan biztonságosabb gépekre cserélik. Az elavult munkaeszközökkel dolgozó vállalkozások nagy része megszüntette a tevékenységét. A biztonságos munkavégzést veszélyeztette az üzembe helyezési eljárások elmaradása, a biztonsági berendezések kiiktatása, a szakszerűtlen munkavégzés.

A gépiparban, gépjárműjavításban a munkaeszközök egy részénél csak a legszükségesebb javítások történtek meg, melyek esetenként nem szolgálták a munkabiztonság javulását. Az automata vezérlésű megmunkáló gépek száma növekedett, mely kedvezően befolyásolta a munkavédelmi helyzetet. Gyakran a gépi eszközök védőberendezés nélküli működtetését észlelték a felügyelők. A szakszervezetekben korszerű berendezéseket működtetnek, megfelelő szakmai ismeretekkel, és a vonatkozó előírások megtartásával, azonban az egyéni védőeszközök használatának mellőzése itt is ismétlődő gondot, megengedhetetlen kockázati helyzetet jelent.

A kereskedelembe, vendéglátásban a nagyáruházak általában biztonságos munkaeszközökkel rendelkeznek, azonban veszélyforrásként jelentkeznek a vevők ott tartózkodása melletti árufeltöltések, a polcokon megbontott egységcsomagok leesés veszélye. A kiskereskedelembe az eladótér és a raktár zsúfoltsága veszélyezteti a munkavállalókat, jellemző a villamos berendezések előírás ellenes állapota és használata. A vendéglátásban az egyéni védőeszközök használatának és a munkaeszközök előírásos tárolásának mellőzését észlelték a felügyelők, illetőleg a közlekedési utakon történő szabálytalan anyagtárolás akadályozta a munkavállalókat. Jellemzőek voltak a villamos biztonságtechnikai hiányosságok is. A munkahelyi balesetek száma az előző évhez képest valamelyest növekedett.

A közlekedési ágazat közúti alágazatában jelentős munkabiztonsági változás nem következett be. A vasúti vonalakon sok esetben elmaradt a gépészeti berendezések felújítása változatlanul magas a munkavállalók gyalogos közlekedés közbeni botlása, esése. A szabálytalan kocsimozgatás is jellemző baleseti veszélyforrást jelentett.

A mezőgazdasági létesítmények többsége leromlott műszaki állapotban üzemel, ami veszélyhelyzetet teremthet a munkakörnyezetekben. A nagyüzemek korszerűsödő gépparkkal dolgoznak, míg az egyéni gazdálkodók egy része a szövetkezeti vagyonból vásárolt munkaeszközökkel, amelyek biztonsági állapota nem megfelelő. A gazdálkodók a munkavédelmi követelményeket nem ismerik. Jellemző a védőburkolatok hiánya, továbbá a munkaterületen a csúszás- és botlásveszély.

A textilipari üzemek fokozatos megszűnése, a munkavállalói létszám csökkenése a munkabalesetek számát is kedvezően befolyásolta, azonban ez nem jelentette a fő veszélyforrások – védőberendezések előírás ellenes állapotának – felszámolását. A termelő tevékenység csökkenése miatt a munkaeszközök felújítása, karbantartása is elmaradt a kívánatostól.

A konfekcióiparra változatlanul a bér munka és a munkavállalói teljesítménykényszer jellemző. A balesetveszélyes, külföldről beszerzett gépek megfelelő karbantartása elmaradt. A zsúfolt munkaterület, a közlekedési és kiszolgálási helyszükséglet hiánya veszélyeztette a munkavállalókat. Az iparágakban közel felére csökkent a munkabalesetek száma.

A nyomda- és papíriparban a létesítmények állagmegóvása megfelelő volt, a munkaeszközök műszaki színvonala javult. Ezzel együtt jellemző volt a megfelelő szakmai képesítés

hiánya, amely növekvő munkavállalói kockázatot jelent, azonban a munkabalesetek többsége a technológiához kapcsolódó tevékenységekhez kötődött.

A vegyipar gazdasági átalakulása folyamatos, ezzel összefüggésben a technológiák korszerűsödtek, a munkáltatók közötti műszaki színvonalkülönbség jelentősen befolyásolta a baleseti helyzetet. A hiányosságok elsősorban a műanyag-feldolgozó üzemekre jellemzőek. A vegyiparban a baleseti helyzet érzékelhetően nem változott.

1.2. Egyéni védőeszköz ellátás helyzete

A védőeszközök alkalmazásánál gondot jelent, hogy a munkáltatók egy része még nem tudta teljes körűen áttekinteni és megfelelően alkalmazni a jogszabályok változásából adódó feladataikat, míg a másik rész a felelősségtudatos magatartás miatt nem biztosítja a megfelelő védőeszközöket. A védőeszköz kínálat bővülésének ellenére gyakori a munkavállalók védelmének részleges vagy teljes elmulasztása. Az elmúlt évben ismételt az építőipari ágazatban volt a legrosszabb a helyzet. A szabálytalanság gyökerei rendszerint a munkáltatók szabályozási kötelezettségének elmulasztására vezethetők vissza. A munkáltatói mulasztások többségében jórészt anyagi érdekeltség húzódik meg, ötvözve azzal a reménnyel, hogy a mulasztást talán nem tárja fel külső ellenőrzés.

Egyéni védőeszközök forgalmazására vonatkozó szabályok betartása és ezek ellenőrzése

Az egyéni védőeszközök forgalmazása során tapasztaltak több év óta változatlanok, a hiányosságot jellemzően az azonosíthatatlan eszközök jelentik. Az azonosíthatatlan eszköz mögött rendszerint további szabálytalanságok húzódnak meg, amelyek közül alapvetően a leg súlyosabb a minősítés nélküli védőeszközök forgalmazása. A forgalmazók nagy része olyan mértékig tájékozatlan, hogy a jogszabálysértésről sem mindig tud. Jellemző ok ezen túlmenően az előírások szándékos figyelmen kívül hagyása is.

Az egyéni védőeszközök esetében jellegzetes értékesítési forma a közvetlen eladás, amikor forgalmazó nem lép be a folyamatba.

Szabálytalanságok a minősített-munkáltató közvetlen kapcsolata esetén is előfordulnak. Ezek általában a biztonsági vizsgálati jel és a magyar nyelvű tájékoztató hiányát jelentik. A tapasztalatok azt mutatták, hogy az elmúlt év elején a szabályozásban bekövetkezett változások - a kezdeti értelmezési gondok miatt - zavart okoztak az egyéni védőeszközök megjelölése és dokumentációiknak összeállításában.

2. A munkabalesetek alakulása

2.1. A munkabalesetek száma, a munkabaleseti jegyzőkönyvek feldolgozásának tapasztalatai

1. táblázat

A munkabalesetek számának alakulása					
Év/megoszlás		2003.	2004.	Előző év %-a	
összesen		25 745	23 872	93%	
ebből	SÚLYOS*		216	282	131%
	ebből	HALÁLOS	133	160	120%
		CSONKULÁSOS	46	53	115%
	CSONKULÁSOS**		259	325	125%

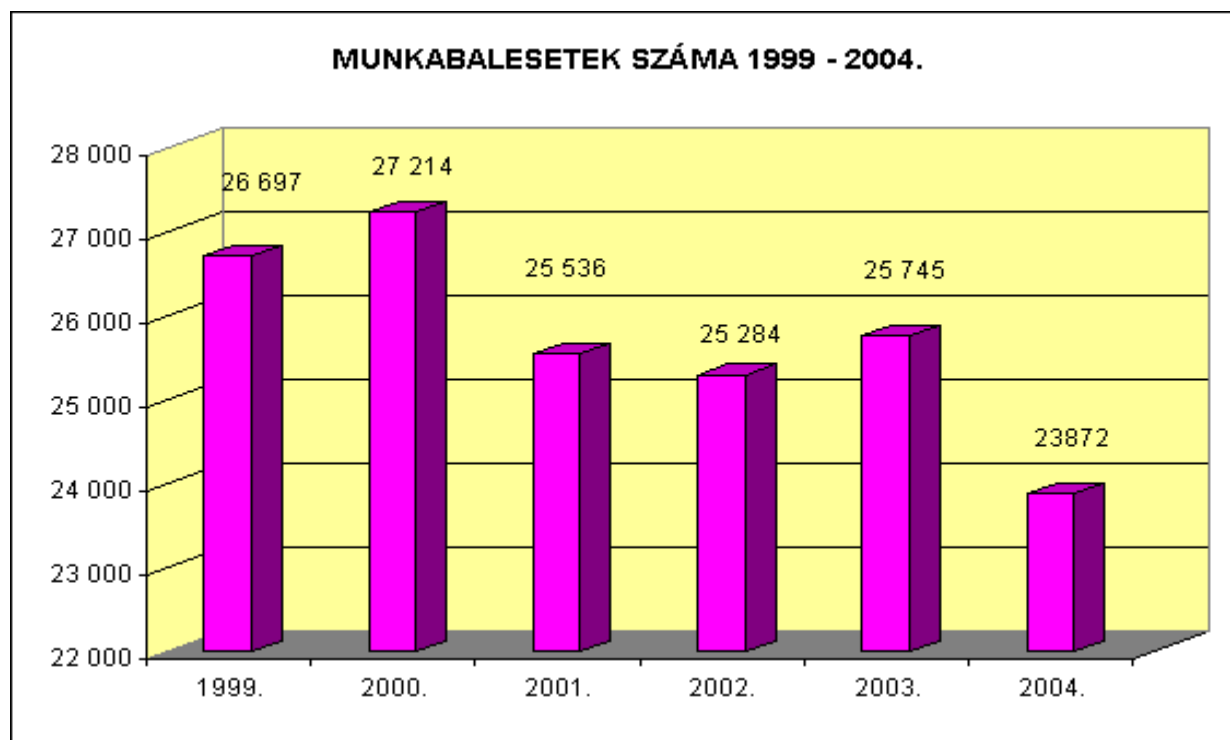
* Súlyos munkabaleset = halálos+súlyos csonkulásos+egyéb súlyos (Mvt. szerint)

** Csonkulásos munkabaleset = súlyos csonkulásos + egyéb csonkulásos

Az 1. táblázat adatai szerint 2004. évben a bejelentett munkabalesetek száma jelentős mértékben (7%-kal) csökkent. A korábbi évek adataihoz viszonyítva is mérséklődött (ld. 1. számú ábrát) a feldolgozott munkabaleseti jegyzőkönyvek (munkabalesetek) száma.

1. ábra

A balesetek abszolút száma mellett csökkenő tendenciát jelez a foglalkoztatottak számához tartozó gyakorisági mutatón keresztül az összes, illetve a halálos kimenetelű munkabaleseti események vizsgálata. Az 1999. -2004. közötti adatokat a 2. táblázat tartalmazza.

2. táblázat

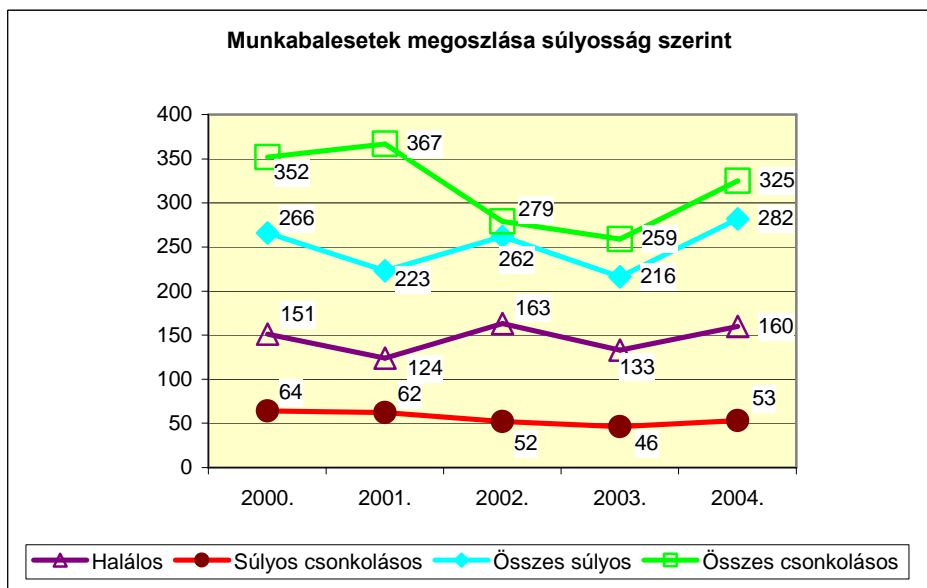
Év	Munkabalesetek száma	Az 1000 munkavállalóra jutó gyakorisági mutató	Összes halálos ki-menetelű munkabaleset	100 000 munkavállalóra jutó gyakorisági mutató	Foglalkoztatottak száma (KSH adatok)
1999.	28 116	7,4	161	4,2	3 811 500
2000.	27 214	7,2	151	4,0	3 789 300
2001.	25 536	6,6	124	3,2	3 859 500
2002.	25 284	6,5	163	4,2	3 870 600
2003.	25 745	6,6	133	3,4	3 921 900
2004.	23 872	6,1	160	4,1	3 900 400

Az összes munkabaleset száma közel 8 %-kal, míg a foglalkoztatottak száma valamivel több mint 0,5 %-kal csökkent az előző évi adatokhoz viszonyítva.

A halálos munkabalesetek száma mind abszolút számokon keresztül, mind a gyakorisági mutatón keresztül vizsgálva az elmúlt évben rendkívül kedvezőtlenül alakult.

A súlyos munkabalesetek összehasonlító adatait a 2. ábrán keresztül szemléltetjük.

2. ábra

A grafikon adatai markánsan mutatják az összes súlyos kimenetelű munkabaleset növekedését. Az ezredforduló első éveit tekintve 2004-ben a legmagasabb a súlyos munkabalesetek száma. A feldolgozott adatok szerint a halálos munkabalesetek mellett az „életveszélyes” kategóriába tartozó munkabalesetek száma emelkedett. A kedvezőtlen következtetéseket részben mérsékelheti, hogy – az OMMF információi szerint – az életveszélyes sérüléssel járó balesetet szenvedett munkavállalók több mint 95%-a maradandó károsodás nélkül felgyógyult.

Az Mvt. végrehajtásáról szóló 5/1993.(XII. 26.) MüM rendelet módosítása alapján a munkabaleseti jegyzőkönyvből készített adatbázis lehetővé teszi, hogy állampolgárság szerinti bontásban is bemutatható legyen a munkabalesetek megoszlása. (Hasonló jellegű összehasonlító adat - tekintettel az új adatbázisra – még nem áll rendelkezésünkre.)

A munkabalesetek állampolgárság szerinti megoszlását a 3. táblázat tartalmazza.

3. táblázat

MUNKABALESETEK MEGOSZLÁSA ÁLLAMPOLGÁRSÁG SZERINT

	3 napon túl gyógy- uló	Halálos	Súlyos csonku- lások	Életve- szélyes	Önálló életveze- tést gátló maradan- dó káro- sodás	Érzék- szerv, reproduk- ciós ké- pesség elvészése	Nem súlyos cson- kulás	Össze- sen
Magyar állampol- gár	23 094	153	50	58	2	6	262	23 625
Nem belföldi, de EU tagállamból való	48	0	1	0	0	0	1	50
Nem belföldi, EU tagállamon kívüli	154	7	2	2	0	0	7	172
Egyéb	22	0	0	1	0	0	2	25
Összesen	23 318	160	53	61	2	6	272	23 872

Hazánkban egyre több a munkaszerződéssel, a szervezett munkavégzés keretein belül foglalkoztatott külföldi munkavállalók száma. Az adatok bizonyítják, ha nem is nagy számban (1 %) a határainkon túlról érkező és legálisan foglalkoztatott munkavállalók is szenvednek munkabalesetet. Feltűnő, hogy a nem EU tagországból érkező munkavállalók közül heten (4%) – elsődlegesen építés-kivitelezési munkaterületen - szenvedtek halálos munkabalesetet.

Az előbbieken említett rendelet módosítása tette lehetővé, hogy a munkaképtelenség időtartamának függvényében, nemek szerinti bontásban is vizsgálhassuk a munkabalesetek megoszlását, amit az *1. függelék* mutat be.

E táblázatból megállapítható, hogy az összes munkabalesetet szenvedett munkavállaló 69,6 %-a férfi. Megállapítható az is hogy a statisztikai adatok között halálos kimenetelű munkabalesetként nyilvántartott balesetek közül a balesetet szenvedett munkavállalók 94,4 %-a a baleset bekövetkezését követően azonnal, illetve három napon belül meghal. Kiolvasható a táblázatból az is, hogy a munkaképtelenség időtartamára két időintervallum a legjellemzőbb, nevezetesen 14 – 20 nap munkaképtelenséggel járó munkabalesetek aránya (24,3 %), valamint a „minimum 1 hónap de kevesebb mint 3 hónap” időtartam (19,2 %).

A *2. függelék* a munkabalesetek nemzetgazdasági ágak szerinti megoszlását mutatja összehasonlítva az előző esztendő adataival. A részletezett hatvankét ágazat közül 11-ben növekedett a munkabalesetek száma. Legjelentősebb mértékben +143%-kal a biztosítást kiegészítő tevékenység, +32%-kal a fémhulladék visszanyerési tevékenység, +25%-kal a híradástechnikai termék, készülék gyártása során növekedett a munkabalesetek száma. Persze az értékelésnél figyelembe kell venni, hogy a bázisadat igen alacsony volt.

Néhány ágazatban a balesetek számának mérséklődése tükrözi az ágazat sorvadását. Így a dohánytermék gyártása során a munkabalesetek száma 50 %-kal, textília gyártás területén 28 %-kal, vízi szállítás területén 43%-kal stb. csökkent.

Az építőipar területén az összes munkabalesetek száma 4 %-kal csökkent, ugyanakkor a halálos kimenetelű munkabalesetek száma 35-ről 55-re (57 %-kal) növekedett.

A munkabalesetek területi megoszlását a *3. függelék* mutatja be.

Az összefoglaló adatok szerint két megyében (Heves +5 % és Pest +3 %) nőtt a munkabaleseti események száma. A legjelentősebb mérséklődés Tolna (-26%), Csongrád (-22 %), Békés (-17 %) megyében tapasztalható. A halálos kimenetelű munkabalesetek száma Pest megyében 8-al, Tolnában 7-tel, Hevesben 5-tel, a fővárosban 4-gyel, Csongrádban 3-mal, Bács- Kiskun és Jász- Nagykun- Szolnok megyében 2 – 2-vel, Fejér, Győr- Moson- Sopron, Hajdú- Bihar megyében 1 – 1-gyel növekedett. Borsod- Abaúj- Zemplén, Komárom- Esztergom és Somogy megyében nem változott, a többi megyében csökkent a halálos munkabalesetek száma. A legjelentősebb mérséklődés Veszprém (4) és Szabolcs- Szatmár- Bereg (3) megyében volt tapasztalható.

A halálos munkabalesetek megoszlása

A halálos munkabalesetek adatainak megoszlását az alábbi *4. táblázat* tartalmazza, illetve a *3. ábra* (diagram) szemlélteti.

4. táblázat

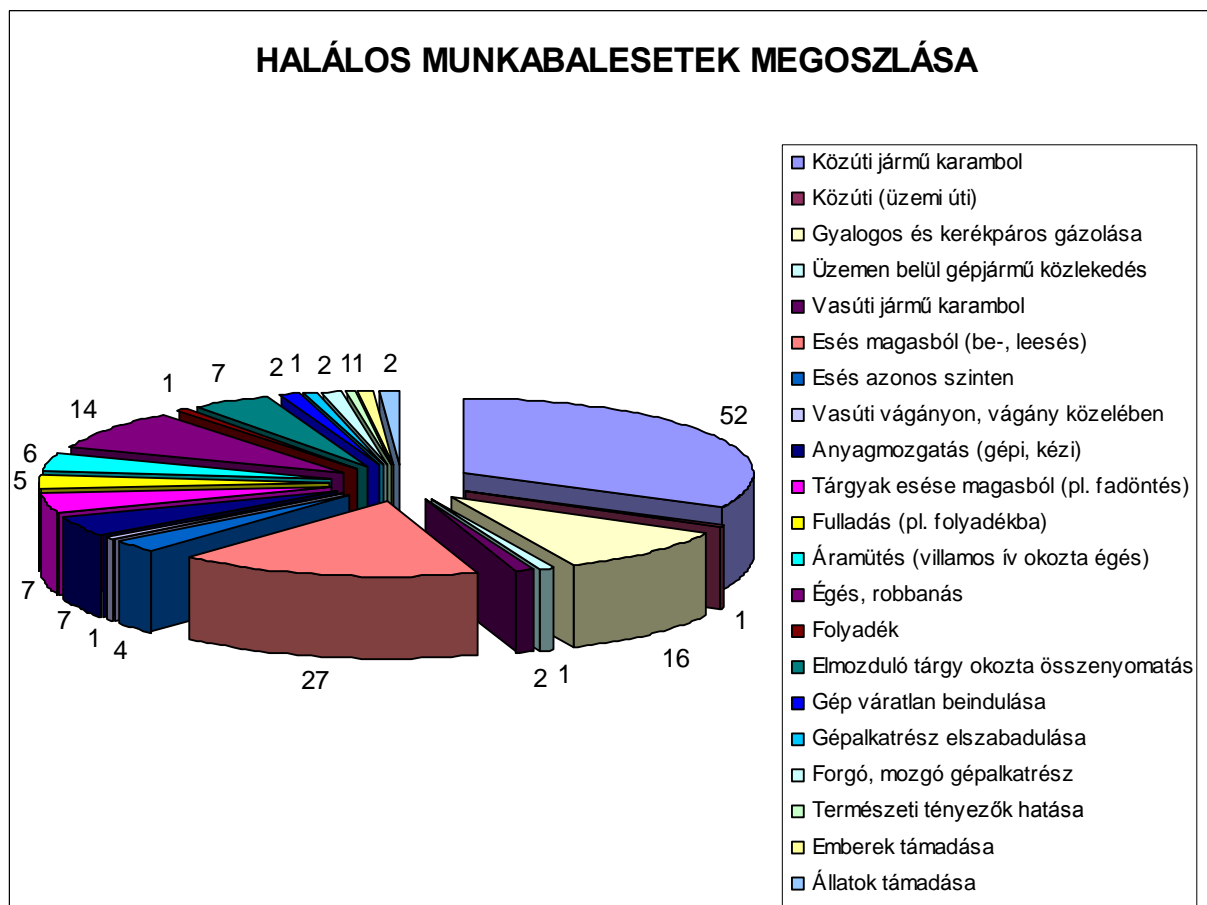
A BALESET FAJTÁJA		BALESETEK SZÁMA		% *	% **
		2003.	2004.		
1. KÖZLEKEDÉS	Közúti jármű karambol	34	52	153	32,5
	Közúti (üzemi úti)	1	1	100	0,6
	Gyalogos és kerékpáros gázolása	12	16	133	10,0
	Üzemen belül gépjármű közlekedés	3	1	33	0,6
	Légiközlekedés	0	0	0	0,0
	Vasúti jármű karambol	0	2		1,3
2. ESÉS	Esés magasból (be-, leesés)	25	27	108	16,9
	Esés azonos szinten	4	4	100	2,5
3.	Vasúti vágányon, vágány közelében történő munkavégzés közben	1	1	100	0,6
4.	Anyagmozgatás (gépi, kézi)	5	7	140	4,4
5.	Tárgyak esése magasból (nem anyagmozgatás közben, pl. fadöntés)	13	7	54	4,4
6.	Betemetés (pl. földomlás, ömlesztett anyag által)	5	0	0	0,0
7.	Fulladás (pl. folyadékba)	3	5	167	3,1
8.	Áramütés (villamos ív okozta égés)	10	6	60	3,8
9.	Égés, robbanás	3	14	467	8,8
10. MÉRGEZÉS	Gáz (füstmérgezés is)	2	0	0	0,0
	Folyadék	0	1		0,6
	Szilárd anyag (pl. étel)	0	0		0,0
	Alkohol	0	0		0,0
11.	Elmozduló tárgy okozta összenyomatás (nem anyagmozgatás)	2	7	350	4,4
12.	Gép váratlan beindulása	2	2	100	1,3
13.	Gépalkatrész elszabadulása (pl. köszörű-kő robbanás)	0	1		0,6
14.	Forgó, mozgó gépalkatrész okozta sérülés (pl. kardántengelyre csavarodás)	2	2	100	1,3
15.	Természeti tényezők hatása	0	1		0,6
16.	Emberek támadása	4	1	25	0,6
17.	Állatok támadása	2	2	100	1,3
ÖSSZESEN		133	160		100

*Balesetek aránya a 2003. évi adatokhoz viszonyítva

**Balesetfajták aránya az összes halálos munkabalesethez viszonyítva

Az elmúlt esztendőben is, a korábbi időszakokhoz hasonlóan a közlekedés közben, illetve elsősorban az építés kivitelezési tevékenységhez kapcsolódó magasból esésből eredő balesetek a legjellemzőbbek, az összes halálos kimenetelű munkabalesetek közel 17 %-át teszik ki. Az esetek mintegy 60 – 65 %-ában a későbbiekben munkabalesetet szenvedett munkavállaló nem viselte a részére biztosított, leesés ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközt. Szerepet játszik a munkavállalói felelőtlenség mellett a munkáltató ellenőrzési kötelezettségének elmaradása is. Feltűnő, hogy a 2003. évi eseményekhez viszonyítva az égés, robbanás okozta sérülések száma emelkedett számottevően (+ 367 %). A propán – bután gázpalackok szabálytalan használata, illetve tárolása miatt bekövetkezett események elszaporodása volt a legszembetűnőbb.

3. ábra

Figyelemre méltó az elmozduló „tárgy” okozta halálos kimenetelű munkabalesetek 250 %-os növekedése. Feltűnő, hogy e körben a hét baleseti esemény közül három esetben a balesetet szenvedett munkavállalók az alapvető biztonsági szabályokat figyelmen kívül hagyva végezték tevékenységüket a jármű mellett, előtt.

Határozottabb, markánsabb műszaki biztonságot és ellenőrzési tevékenységet biztosító munkáltatói prevenció szükséges a súlyos, illetve halálos munkabalesetek hatékony megelőzése érdekében.

2.2. A munkabalesetek munkáltatói kivizsgálásával kapcsolatos tapasztalatok

Az elmúlt évekhez viszonyítva nem tapasztalható a szakmai színvonalban elmozdulás a bekövetkezett munkabaleseti események nyilvántartása, bejelentése terén. Továbbra is mintegy 30 – 40 % azon munkabalesetek száma, melyek kapcsán elmarad a munkabaleseti jegyzőkönyv felügyelőségi feldolgozása. A baleset kivizsgálásának (jegyzőkönyv kitöltésének) elmaradása több okra is visszavezethető, mint pl. jogszabály ismeret hiány, vagy téves értelmezés, szándékos jogsértés.

Néhány jellegzetes esetre, körülményre utalni kell, amely a munkabaleseti esemény kivizsgálását, illetve a munkabaleseti jegyzőkönyv kitöltését befolyásolja, illetve a baleset eltitkolásához vezet:

- Az illegálisan – munkaszerződés nélkül – foglalkoztatott munkavállalót, ha munkakép-
telenné válik a munkabaleset következtében, nem foglalkoztatja tovább a munkáltató,
a balesetet nem vizsgálja ki. Súlyos baleset esetében nehezebb az eltitkolás. Ilyen

esetben is előfordul azonban a sérült, vagy a hozzátartozó egyszeri – a kiszolgáltatott szempontjából – viszonylag nagyobb összeggel történő kártalanítása, a szemtanúk megfélemlítése (pl. munkavállalói-, tartózkodási engedély nélküli személy esetén kiutasítás lehetőségével történő fenyegetés);

- A sérült a munkahelye elvesztésétől féltve nem jelenti a balesetét, illetve úgy nyilatkozik, hogy azt nem a munkáltatónál, nem szervezett munkavégzés közben szenvedte el;
- Van olyan „tisztességes” látszatot keltő eljárás, amikor a munkavállaló és a munkáltató összejátszik, azaz a munkáltató a munkaképtelenség időtartamát valós munkaidőnek adminisztrálja; a munkavállaló munkabérét ennek megfelelően kifizeti, egyéb felmerülő költségeit „zsebbe” téríti; a munkavállaló az eseményt „titokban” tartja.

3. A minisztériumok munkavédelmi irányító tevékenysége

3.1. A munkavédelem ágazati irányítása

A hatóságoknál rendelkezésre álló adatokon túl lényeges, hogy megjelenjenek azok az információk és következtetések is, amelyekkel a szakterületen irányító feladatot ellátó minisztérium rendelkezik.

A tájékoztató jelentés elkészítéséhez az ágazat munkavédelmi helyzetéről és a tevékenységi körbe tartozó feladatokról információt adott a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium (FVM), a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium (GKM), a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium (KvVM), a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma (NKÖM) és az Oktatási Minisztérium (OM).

A beszámolók alapján általános tapasztalatként megállapítható, hogy az ágazatok munkavédelmi helyzete lényegében megfelelő. Hangsúlyozni kell, hogy e beszámolók nem hatósági ellenőrzési tapasztalatokra, hanem a korlátozott befolyásolási, információs lehetőségekkel rendelkező irányítás ismereteire épülnek.

Az FVM beszámol arról, hogy a mezőgazdasági társas és magángazdaságok jövedelmezősége 2004. évben a munkabiztonság tárgyi feltételeinek további lassú javulását tette lehetővé. A különböző támogatási- és kedvezményes hitel programok nyomán megújuló eszközállomány kedvező hatást gyakorolt a munkavédelmi és ergonómiai jellemzőkre. Ez azonban nem elegendő, mivel a kis üzemek, családi gazdaságok többségénél továbbra is együtt van jelen a modern és a már elavult gép, ezért tapasztalhatók hiányosságok a munkabiztonsági feltételek megteremtésében. A felmérések szerint továbbra is elsődlegesen anyagi akadályai vannak az áttörő jellegű szemléletváltásnak, míg mindezen gondok ellenére összességében a munkabalesetek száma csökkent, de sajnálatosan növekedett a bekövetkezett balesetek súlyossága.

A GKM tapasztalata az volt, hogy az elmúlt évben a közlekedésben, az iparban és kereskedelemben a munkakörülmények érezhető javulása, a munkabiztonság fejlesztése az ipar szerkezet váltásával, valamint a privatizációval kapcsolatos. Az ezek alapján végbemenő műszaki fejlesztések a munkakörülmények javulását, a munkabiztonságot is szolgálják. Beszámolnak arról, hogy a munkaadók és munkavállalók munkavédelmi ismereteinek bővítésére a Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége, a Mérnöki Kamara és más szervezetek rendezésében tartott konferenciákon tartottak tájékoztatót a munkavédelem aktuális kérdéseiről.

A KvVM az irányítása alá tartozó ágazat munkavédelmi helyzetét kielégítőnek ítéli, amit megerősít az, hogy a korábbi évek gyakorlatától eltérően a területi szervek éves jelentésben számolnak be a tárgyév munkavédelmi feladatairól.

Az NKÖM, a miniszter felelősségi körébe tartozó terület 2004. évi munkavédelmi helyzetét kielégítőnek tartja. Beszámolt arról, hogy az elmúlt évben felülvizsgálták a tárca illetékességi területén érvényes Munkavédelmi Szabályzatról szóló miniszteri utasítást.

Az OM tájékoztató arról, hogy a tárca a tanügyi jogszabályok alapján működtetett baleseti információs rendszerének korszerűsítésére informatikai fejlesztést hajtott végre. Az intézmények így internetes portálon készíthetik és továbbíthatják a baleseti jegyzőkönyveket, felgyorsítva ezzel az információk áramlását.

A gondok között beszámolnak arról, hogy az intézményi műszaki fenntartási tevékenység során az előírt időszakos biztonsági felülvizsgálatokat esetenként nem teljeskörűen végzik el és a gyakorlati képzéshez szükséges védőeszközök beszerzésénél is nagy jelentősége van az egyéni védőeszközök árának.

A munkavédelmi hatóságok által működtetett munkavédelmi információs szolgálatok működéséről minden tárca pozitív visszajelzést adott, azonban jelezték, hogy igény merült fel a szolgálat internetes fejlesztésére elsősorban a szolgálat elektronikus úton történő igénybevétele érdekében.

3.2. Közreműködés a munkavédelem országos programja végrehajtásában

A hazai munkavédelem színvonalának a fejlett európai szintre emelését szolgálja a munkavédelem országos programjáról szóló 20/2001 (III. 30.) OGY határozat (Program). A Program végrehajtására a Kormány évenként kiadott intézkedési és ütemterve az egyes tárcák felelősségi körében határozza meg a feladatokat.

A 2004. évi feladatok végrehajtásáról, illetve a végrehajtás esetleges késlekedéséről a tárcának a tájékoztató jelentéshez küldött összefoglalóiból a következő állapítható meg:

Az FVM részt vett az EU tagállamaiban alkalmazott balesetbiztosítási rendszerek hazai bevezethetősége javaslati anyagának elkészítésében, a mezőgazdasági vállalkozásokra vonatkozó részanyagok kidolgozásában. Képzési dokumentációt dolgoztak ki az agrárgazdaságban a képzési programokban részt vevő oktatók felkészítésére. Tájékoztató szakanyagot készítettek a „Munkabiztonság az agrárgazdaságban az Európai Unió előírásai szerint” címmel, melyet a tárca valamennyi szakterületére eljuttattak.

A GKM beszámol arról, hogy kiadásra került a Vas- és Fémipari Szerelési Biztonsági szabályzat módosításáról szóló 131/2004. (XII. 14.) GKM rendelet valamint a Program 5.6.f) pontja végrehajtására kihirdették a gázcsatlakozó vezetékekre és fogyasztói berendezésekre vonatkozó műszaki- biztonsági előírásokról szóló 11/2004. (III. 13.) GKM rendeletet. A munkáltatói menedzsmenteket szakmai fórumokon tájékoztatták a Program gyakorlati megvalósulásának lehetőségéről, valamint a kis- és középvállalkozások kistérségi felkészítő programja keretében átdolgozták az EU felkészítést segítő „Kézikönyv”-et.

A KvVM a kormányhatározatban a tárca felelősségi körébe tartozó megelőzési szempontokat kiemelte, kezdő továbbképzési feladatait teljesítette.

Az OM-hez rendelt 2004. évi feladatok között a tárca átvizsgálta a felsőoktatás egyes szakcsoportjaihoz tartozó képzési követelményeket, felmérte a felsőoktatási intézmények tanterveinek, tantárgyi programjainak munkavédelmi tartalmát és megfogalmazta a fejlesztési lehetőségeket.

Befejeződött a felmérő munka, amely a szakképzés területén az OKJ szakképesítések szakmai és vizsgakövetelményeinek munkavédelmi tartalmát vizsgálta.

Az FMM és az ESZCSM közös felelősségével megvalósult a munkavédelmi joganyag teljes körű európai jogharmonizációja.

A feladatok végrehajtását figyelemmel kíséri a Munkavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság, amely az elmúlt évben három alkalommal tárgyalta a Program végrehajtása részleteit.

A Program legfontosabb célkitűzései között szerepelt a munkahelyi egészségkárosodások és balesetek elkülönített biztosítása kialakítása. Az előkészítő munkálatok során az OEP megrendelésére és a Munkavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Balesetbiztosítási szakbizottsága koordinálásával kimunkálásra került a kockázatkezelés követelményrendszere, a kockázati osztályozás elvei, a biztosítási rendszere, a biztosítási szolgáltatások köre.

A rendszer általános koncepciójának megfogalmazását követően a modellkísérletek útján történő kipróbálás előtt az elmúlt év közepén az egészségügyi tárca meghirdette egészségügyi, társadalombiztosítási reform tervzet miatt a feladat további megvalósítása megakadt. A Munkavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság ülésén az egészségügyi tárca képviselője tájékoztatta a testületet, hogy a PM-el közösen kidolgozandó új koncepció kialakításáig nem támogatja a balesetbiztosítási program folytatását.

4. Munkabiztonsági kutatás, fejlesztés, oktatás

4.1. Kutatás

A nemzetgazdaság egyes ágazatait érintő munkavédelmi kutatásról az FVM, illetve a GKM adott tájékoztatást.

Az FVM irányítása alá tartozó intézeteknél két témakörben végeztek 2003. évről áthúzódó kutatást. A „Munkabiztonság fejlesztése” témakör a mezőgazdasági ágak munkabiztonsági helyzetével, a műszaki, technikai színvonal feltárásával és a gazdálkodók tájékozottságának felmérésével foglalkozik. A „Biztonságtechnika” című témakör a húsipar különböző munkabiztonsági körülményeire vonatkozó összehasonlító vizsgálatok elvégzését szolgálja.

A GKM ismeretei szerint munkavédelmi tárgyú kutatások a nagyobb gazdálkodó szervezeteknél (pl. Dunafer Rt., MOL Rt.) történtek.

A munkavédelmi kutatási állami feladatok ellátására létrehozott Munkavédelmi Kutatási Közalapítvány 2004. évben kutatási megbízást gazdálkodó szervtől nem kapott, K+F tevékenysége a sikeres pályázataival elnyert téma kidolgozása, illetve befejezése volt. Ilyen befejezett pályázat címe volt „Vezetőképes bevonatrendszerek vizsgálata tűzveszélyes folyadékok tárolótartályaihoz”.

A közalapítvány az elmúlt évben is folytatta tudományos szolgáltatásait az alábbi területeken:

- Munkakörnyezeti tényezők meghatározása, munkakörülmények vizsgálata
- Egyéni védőeszközök vizsgálata
- Veszélyes anyagok munkahelyi alkalmazásából származó kockázatok becslése
- Munkahelyi kockázatértékelés, technológiák biztonsági felülvizsgálata
- A potenciálisan robbanásveszélyes környezetben lévő munkahelyek kockázatértékelése és a robbanásvédelmi dokumentáció elkészítése.

4.2. Oktatás

A munkavédelmi felnőttképzésben nagy hagyományokkal rendelkező és a felsőfokú szakemberképzésben egyedül működő Országos Munkavédelmi Képző és Továbbképző Kft. 2004. évi fő tevékenységi mutatói:

Általános hallgatói létszám:

- Felsőfokon 290 hallgató (I. II. III. évfolyam)
- Középfokon 349 hallgató (normál és kereszt évfolyamok)

Az előző évhez viszonyítva az átlagos létszám jelentősen növekedett és ezen túlmenően nagy érdeklődés nyilvánult meg a szakképzésen kívüli (továbbképzés, tanfolyam, speciális angol nyelvű képzés stb.) egyéb képzési formák iránt.

2004. évben sikeres záróvizsgát tett:

- 48 fő egyetemi szakmérnök
- 18 fő felsőfokú munkavédelmi szakember
- 296 fő munkavédelmi technikus

5. Az OMMF 2004. évi tevékenysége

5.1. Jogi szabályozási tevékenység

Az OMMF szakmai előkészítésével 2004. évben az alábbi jogszabályok kerültek érdemi kidolgozásra, illetve kihirdetésre:

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) módosítása, a 2004. évi XI. törvény, amely 2004. március 30-án került kihirdetésre. A törvény a munkavédelemmel kapcsolatos európai közösségi irányelvek harmonizálását teljes körűen befejezi, illetve a gyakorlati tapasztalatok és jogos igények alapján a törvény egyes rendelkezéseit korszerűsíti.

2004. április 28-án került kihirdetésre a foglalkoztatással összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2004. évi XXVIII. törvény, amely törvényi szinten szabályozza a távmunka jogintézményét a foglalkoztatással összefüggő törvényekben, megteremtve a távmunka végzésekor alkalmazandó eltérő munkavédelmi szabályozás és hatósági ellenőrzés törvényi szintű összhangját is.

Egyes ILO egyezmények, ajánlások, jegyzőkönyvek Országgyűlés előtti bemutatása (parlamenti képviselő 2004. 05. 10. – 17. között) került sor.

Megalkotásra került a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódó, a munkavállalók védelmére és a munkafeltételekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettség eljárási szabályairól és díjazásáról szóló 1/2004. (I. 9.) FMM rendelet. A rendelet megalkotását a Kbtv. jogharmonizációs célú módosítása tette szükségessé.

Az egyéni védőeszközök megfelelőségét vizsgáló, tanúsító, ellenőrző szervezetek kijelölésének részletes szabályairól és az Európai Bizottságnak, illetőleg az Európai Unió tagállamainak való bejelentéséről, valamint a kijelölési eljárásért fizetendő igazgatási szolgáltatási díjról szóló 13/2004. (IV. 19.) FMM rendelet az egyéni védőeszközökkel kapcsolatos kijelölés szabályait a vizsgálaton túl a tanúsításra és az ellenőrzésre is kiterjeszti az Mvt. módosulásának megfelelően.

Elkészült a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről szóló 14/2004. (IV. 19.) FMM rendelet.

A munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről szóló 2/1998. (I. 16.) MüM rendelet módosításáról szóló 15/2004. (IV. 19.) FMM rendelet a 92/58/EK számú irányelv néhány, a 2/1998. (I. 16.) MüM rendeletből kimaradt rendelkezését illesztette be a rendelet szabályai közé.

Az Mvt. módosítása tett szükségessé az Mvt. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet módosításáról szóló 16/2004. (IV. 19.) FMM rendelet megalkotását.

Elkészült az egyéni védőeszközök követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról szóló 2/2002. (II. 7.) SZCSM rendelet módosításáról szóló 20/2004. (IV. 25.) FMM rendelet.

Elfogadásra került munkavédelem országos programja 2004. évi intézkedési és ütemtervéről szóló 2010/2004. (I. 22.) Korm. határozat.

Az Mvt. egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet módosításáról szóló 28/2004. (XII. 20.) FMM rendelet megalkotását a munkahelyi balesetek uniós statisztikai rendszere (ESAW) követelményeinek kielégítése tette szükségessé.

Megkezdődött a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (II. 8.) SZCSM-EüM együttes rendelet, valamint az építési munkahelyeken és az építési folyamatok során megvalósítandó minimális munkavédelmi követelményekről szóló 4/2002. (II. 20.) SZCSM-EüM együttes rendelet 2005. évi – tervezett – módosításának előkészítése.

A gyakorlati tapasztalatok, illetve javaslatok alapján kezdeményezésre került a jogszabályok elkészítéséért felelős Gazdasági és Közlekedési Minisztériumnál a tölthető műanyag palackok műszaki, biztonsági követelményrendszerének biztonsági szabályzatban történő meghatározása, illetve a 47/1999. (VIII. 4.) GM rendelettel kiadott Emelőgép Biztonsági Szabályzat módosítása.

A tárcakörözések során 118 jogszabály-tervezet véleményezésére került sor, társhatóságként együttműködött az OMMF az Egészségügyi Minisztériummal a munkaegészségügy tárgykörében végzett szabályozási munkálatok során, illetve kétoldalú kapcsolatban vett részt a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium egyes (munkavédelmet érintő) szabályozási feladataiban. Megjegyzendő, hogy az OMMF a jogalkotás mellett a szabványalkotásban is részt vesz, nevezetesen a Magyar Szabványügyi Testület keretében működő műszaki bizottságok közül 20-ban szerepel tagként, 65 munkabiztonsági tartalmú szabványt véleményezett szakmailag.

5.2. Az OMMF hatósági ellenőrző tevékenysége

5.2.1. Az államigazgatási intézkedések, határozatok

2004. évben a területi felügyelőségek felügyelői országosan 23071 gazdálkodó telephelyén végeztek munkabiztonsági ellenőrzést.

Az ellenőrzések száma 2,4 %-kal maradt el a 2003. évben látogatott telephelyek számától.

Az ellenőrzések csökkenése leginkább annak tulajdonítható, hogy míg a munkabiztonsági felügyelők átlagléttszáma 2003-ban 151,30 fő volt, addig 2004-ben ez 143 főre csökkent.

Az ellenőrzések alapján a munkavédelem területén 35 281 államigazgatási határozat került kiadásra 128 274 intézkedéssel.

Leggyakrabban a munkaeszköz biztonságának hiánya (46,5%), a munkahely, üzem állapota (19,3%), illetve a létesítéssel kapcsolatos előírások megszegése (7,9%) miatt történt intézkedés.

A munkaeszköz, munkahely, tevékenység felfüggesztését elrendelő intézkedésekben jelentős számú –10,8%-os mérséklődés tapasztalható, míg az előző évben 21 891, addig ez 2004-ben 19 534 volt.

A munkavégzéstől 2003-ban összesen 9 167 főt tiltottak el valamely szabálytalanság miatt, ez 2004-ben, kis mértékben emelkedett és 9 230 főt érintett.

5.2.2. Célvizsgálatok, akcióellenőrzések

2004. évben az előző évhez hasonlóan öt témakörben került sor országos célvizsgálatra, melyben az OMMF területi munkabiztonsági és munkaügyi felügyelőségeinek mindegyike, a felügyelők 90 – 95 %-a vett részt. Az elrendelt vizsgálatok:

- A kockázatértékelés rendkívüli országos célvizsgálata;
- A textil-, konfekció-, bőr-, és a cipőipari berendezések biztonságtechnikai célvizsgálata;
- A megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók rendkívüli országos munkabiztonsági és munkaügyi országos célvizsgálata;
- A veszélyes munkaeszközök munkavédelmi üzembe helyezésének és időszakos biztonsági felülvizsgálatának országos munkabiztonsági felülvizsgálata;
- Az építés kivitelezési tevékenység, mély- és magasépítés országos célvizsgálata.

A területi felügyelőségek 2004-ben 20 saját kezdeményezésű célvizsgálatot folytattak le, tizenkettővel kevesebbet, mint az előző esztendőben.

A vizsgálatok – figyelembe véve az országos célvizsgálatok során ellenőrzött területeket – elsősorban az adott területen, a legveszélyesebb kockázati tényezők hatásának kitett tevékenységek ellenőrzésére irányultak.

A leggyakoribb ellenőrzési tárgykörök voltak:

- középfokú oktatási intézmények, gyakorlati képzési helyei,
- targoncák,
- sütőipari üzemek,
- hegesztő berendezések,
- építőanyagipar,
- veszélyes anyagok,
- munkabalesetek kivizsgálása, bejelentése,
- gépjárműjavítás,
- hidegalakító szerszámgépek,
- műanyag feldolgozóipar,
- ipari robotok,
- kommunális hulladékgyűjtés,
- szőlőfeldolgozás, borászat.

A saját kezdeményezésű vizsgálatokhoz a kijelölt munkabiztonsági felügyelő minden esetben ellenőrzési szempontrendszert, nem ritkán módszertani útmutatót is készített, gyakran felkészítést is tartott. Az elkészített vizsgálati tematikák a továbbiakban is jól használható ellenőrzési segédletet jelentenek az adott felügyelőség munkájában.

5.2.3. Az ellenőrzések fő tapasztalatai

A létesítmények biztonsági állapota

A létesítmények biztonsági állapota igen vegyes képet mutat, sok tényező befolyásolja, így a munkáltató, a telephely tulajdonviszonya, az építmények kora, valamint az ott végzett tevékenység.

Külön kockázati tényezőt jelent a régi, más céllal létesült épületekben működő vállalkozásoknál, hogy a berendezések elhelyezése nem a technológiai sorrendnek megfelelő. A telephelyengedélyezési eljárásban a felügyelőségek nem vesznek részt, és az önkormányzatok a munkabiztonsági szempontokat gyakran nem veszik figyelembe.

Az újonnan, multinacionális cég által létesített telephelyek minden biztonsági követelményt igyekeznek teljesíteni, különösen igaz ez az üzembe helyezéskori állapotra.

A munkaeszközök biztonsági állapota

A munkabiztonsági ellenőrzések során a korábbi évekhez hasonlóan, a munkaeszközök biztonságának hiánya miatt volt szükség a legtöbb felügyelői intézkedésre.

Főleg a külföldről behozott munkaeszközöknél, leggyakrabban a magyar nyelvű feliratozás, és a dokumentáció hiánya volt tapasztalható, de sok esetben érzékelhető volt a munkáltatói ellenőrzés elmaradása is.

A munkavégzés biztonságtechnikai követelményének érvényesülése

A korszerű üzemekben zömében automata illetve félautomata gépek, gépsorok alkotják a technológiai láncot, ezeken a területeken a dolgozó közvetlen beavatkozási lehetősége viszonylag csekély. A zárt technológiáknál ezért kevesebb a baleseti veszély, kezelésük biztonságos.

Ezzel szemben a régi hagyományos technológiánál, ahol nagy az élőmunka igény és gyakran nem tartják be az előírásokat, nagyobb a sérülés kockázata.

Személyi feltételek alakulása (egészségügyi alkalmasság, képzettségi előírás)

A munkát közvetlenül irányítók tevékenysége munkabiztonsági szempontból nem mutat javulást. Még mindig gyakran megtűrik a szabálytalan és veszélyes munkavégzést, pl. az egyéni védőeszközök használatának mellőzését.

A szakmai alkalmassági egészségügyi előzetes, illetve időszakos orvosi vizsgálatok elvégzése a munkabiztonsági szempontból is jól szervezett munkahelyeken a hatályos előírásoknak megfelelő.

A munkabiztonsági ellenőrzések során általános tapasztalat azonban, hogy hiányzik a foglalkozás egészségügyi orvosok munkahely-ismerete, ezért az alkalmazás egészségügyi feltételeit általános ismérvek alapján vizsgálják.

A munkáltató munkabiztonsági feladatainak szervezeti, személyi feltételei

A munkáltatók a munkavédelmi szakemberek foglalkoztatásával kapcsolatos törvényi kötelezettségüknek túlnyomó többségben eleget tettek.

A nagy létszámot foglalkoztató – többnyire multinacionális – cégek kivételével a munkáltatók inkább szolgáltatókat, külső vállalkozókat bíznak meg a munkavédelmi tevékenység ellátására. Munkavédelmi képviselőt csak néhány jelentősebb, nagyobb gazdálkodó szervezetnél választottak, legfőképpen ott, ahol a szakszervezetek működnek.

A kockázatértékelések helyzete, ellenőrzési tapasztalatok megléte, tartalmi követelmények érvényesülése

A 2003 - 2004. évi cél-, valamint a felügyelőségek napi ellenőrzéseinek köszönhetően a kockázatértékelés elkészítésében nagymértékű javulásról lehet beszámolni, azonban a tartalmi követelmények tekintetében már sokkal kedvezőtlenebbek a tapasztalatok. Gyakran előfordul, hogy a tevékenységek egy részének felmérése kimarad, egyes munkaeszközöket nem vesznek figyelembe, vagy egyes munkaműveletek kockázatai nem szerepelnek az értékelésben.

Az utóellenőrzések tapasztalatai

A felügyelők külön utóellenőrzést nem végeznek, a terv szerinti, programozott ellenőrzéssel együtt vizsgálják korábbi intézkedéseik teljesítését. Az utóellenőrzések többségét olyan – a

kockázati besorolás szerint veszélyesebb- gazdálkodó szervezetnél végezték, ahol súlyos vagy gyakran visszatérő hiányosságokat tapasztaltak.

Az előző év kedvezőtlen tapasztalataiból kiindulva a felügyelőségek átlagosan 10%-kal növelték az utóellenőrzések számát, és a romló végrehajtási fegyelem miatt nagyobb szigorral jártak el, így a kiszabott végrehajtási bírságok összege 47%-os növekedést mutat.

5.2.4. Bírságok

Az OMMF munkabiztonsági és munkaügyi felügyelői az Mvt-ben meghatározott jogosultságuk alapján a munkavédelmi szabályokat súlyosan megszegő, a munkavállalók biztonságát súlyosan veszélyeztető munkáltatókkal szemben kötelesek munkavédelmi bírság kiszabására javaslatot tenni, valamint a szabálysértést elkövető, a hiányosság megszüntetésére kötelező határozatot határidőre nem teljesítő munkavállalókkal szemben szabálysértési, illetve végrehajtási bírságot szabnak ki.

A kiszabott bírságok számát és összegét - viszonyítva az előző évi adatokhoz – az 5. táblázat tartalmazza. A táblázat adataiból kitűnik, hogy a munkavédelmi bírságok száma jelentős mértékben, közel 43%-kal emelkedett a 2003. évi adatokhoz viszonyítva.

5. táblázat

KISZABOTT BÍRSÁGOK						
BÍRSÁGFAJTA	Szám		Előző év %-ában	Összeg		Előző év %-ában
	2003.	2004.		2003.	2004.	
Szabálysértési	5 636	5 309	94%	54 727 500	56 197 000	102,7%
Munkavédelmi	1 871	2 669	143%	465 380 000	612 055 000	131,5%
Végrehajtási	209	268	166%	5 725 500	841 400 000	147%
Összesen	7 716	8 246	107%	525 833 000	676 666 000	128,7%

A kiszabott bírság összege valamivel szerényebb mértékben emelkedett. A bírságok számának, de azok összegének növekedésében szerepet játszik többek között, hogy az Mvt. módosítása során több közvetlen veszélyeztető tényállás is nevesítésre került. (A munkavédelmi bírságok gazdálkodási forma szerinti megoszlását a 4. függelék tartalmazza.)

5.2.5. Hatósági engedélyezés

Az OMMF I. fokú hatósági jogkörében eljárva 2004. év április 30-áig 688 db egyéni védőeszköz minősítő bizonyítványt adott ki (ezáltal 1012 db etalont hitelesített), 22 esetben cikkszám-bővítési engedély született.

6. táblázat

Egyéni védőeszköz főcsoport	Minősítő Bizonyítvány száma
Védőkesztyű	124
Védőlábbeli	149
Védőruha	267
Légzésvédő	45
Leesés elleni védelem	26
Fej, arc, szem, hallásvédelem, teljes test védelme	77
Összesen:	688

Az OMMF az Európai Unióhoz történt csatlakozásunk időpontjáig volt jogosult az egyéni védőeszköz minősítő bizonyítvány kiadására. Ekkor az egyéni védőeszközök megfelelés tanúsításának a korábbtól teljesen eltérő rendje lépett életbe. A megfelelés tanúsítás új formája a gyártó által elkészített EK megfelelési nyilatkozat, valamint a bejelentett szervek által kiadott EK típustanúsítvány.

Az OMMF munkabiztonsági szakértői engedélyezési jogosultsága alapján 1 fő részére adott ki szakértői engedélyt. A műszaki végzettségűek részére egyébként a Magyar Mérnöki Kamara területi szervei adják ki a munkabiztonsági szakértői engedélyeket.

5.2.6. Pályázatok a munkavédelmi jellegű bírságok felhasználására

A 2003. II. és 2004. I. félévében befolyt, erre a célra fordítható 150 millió Ft felhasználására az OMMF részéről a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (Mvt.) 80.§-ának (2) bekezdése, és a munkavédelmi jellegű bírságok pályázati, valamint információs célú felhasználásáról szóló az 5/2002. (XI.12.) FMM rendelet (R.) alapján, a Pénzügyminisztérium előzetes véleményét figyelembe véve, pályázati felhívás került meghirdetésre.

A benyújtási határidőig – 2004. szeptember 6-ig – 142 pályázat érkezett be, összesen 467 074 000 Ft támogatást igényelve.

A bírálat során 66 pályázat esetében sikerült teljes összhangban állást foglalni a támogatás mértéke és jogcíme (visszatérítendő és vissza nem térítendő), illetve a szerződési feltételek felől.

A Munkavédelmi Bizottság összesen 152 397 000 Ft támogatási összeg juttatására tett javaslatot a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter felé. A javaslatot a foglalkoztatáspolitikai és munkaügyi miniszter 2004. október 18-án jóváhagyta, ezt követően az OMMF a támogatottakkal megkötötte a szerződést.

A munkavédelmi helyzet javítását célzó pályázaton az elmúlt évek gyakorlatát töretlenül követve, a kiemelten támogatható célok között került meghirdetésre többek között a kis-, és középvállalkozásoknál képzési programok szervezése, a közép- és felső vezetők felkészítése a munkavédelem országos programja gyakorlati végrehajtására vagy a munkavédelmi képviselők ismereteinek bővítésére tájékoztató anyagok és konzultációs lehetőségek biztosítása.

A támogatást elnyerő pályázók között nem csak a munkavédelemmel hivatásszerűen foglalkozók vannak és voltak jelen, hanem szerződéskötésre került sor több eredményesen pályázó civil szervezettel is, pl. Gazdálkodási és Tudományos Társaságok Szövetsége, Ipartestületek Országos Szövetsége, Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés, Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, Munkavédelmi Képviselőkért Alapítvány, megyei TIT szervezetek, Munkabiztonsági és Foglalkozás-egészségügyi Szövetség, területi agrárkamarak.

A munkavédelmi célok teljesítésében, a fejlesztési elképzelések megvalósításához elengedhetetlenül szükséges a munkavédelemhez kapcsolódó civil szervezetek, egyesületek munkája, ismeretterjesztő, szakmai igényeket megfogalmazó és közvetítő tevékenysége.

5.3. A Munkavédelmi Információs Szolgálat működése

A közcélú állami munkavédelmi információs rendszer célját, működtetését, valamint feladatait az Mvt. alapján az 5/2002. (XI.12.) FMM rendelet írja elő. Ennek megfelelően a szolgáltatást a munkavédelmi hatóságok szervezeti keretében önállóan létrehozott, de hatósági tevékenységétől elkülönülő munkavédelmi információs szolgálatok végzik.

Az OMMF telefonos tájékoztató szolgálata (MISZ) először 2004-ben működött teljes év időtartammal. Ezalatt a szolgálat 5401 hívást (megkeresést) fogadott, a 2003. évi kb. 8 hónapos

működési időszakhoz képest 104%-kal többet. A hívások 60,9%-a érkezett munkáltatóktól, 22,3%-a munkavállalóktól, 0,9%-a érdekképviseleti szervektől. A legtöbb kérdés a munkavédelmi törvény módosításával volt kapcsolatos (8,4%), utána szabványok és jogszabályok (7,8%) és a munkabalesetek értelmezése és kivizsgálása (7,5%) volt a leggyakoribb téma.

A telefonon érdeklődők megoszlása az alábbi táblázat szerint összegezhető.

7. táblázat

Érdeklődő típusok	Hívások száma (db)	Arány (%)
Munkáltató (ügyvezetők, munkavédelmi vezetők, egyéb beosztású vezetők)	3 295	61
Munkavállaló	1 188	22
Érdekképviselet	54	1
Egyéb (állampolgár, szülő, rokon, szomszéd)	864	16
Összesen:	5 401	100

Az 1/2004.(I.9.)FMM rendelet írja elő a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódó, a munkavállalók védelmére és a munkafeltételekre vonatkozó tájékoztatási kötelezettséget. Ennek keretében az OMMF 2004-ben kérelemre 21 esetben adott ki írásbeli tájékoztatást, ebből 17 vonatkozott építési beruházásra, 4 pedig különféle szolgáltatásra (őrző-védő szolgáltatás, takarítás, konténer telepítés).

5.4. Nemzetközi kapcsolatok

Az OMMF rendszeres kapcsolatot tart fenn a külföldi munkafelügyeletekkel, mint társszervezetekkel és a munkavédelemmel foglalkozó nemzetközi szervezetekkel. 2004-ben is az OMMF elnöke töltötte be a Nemzetközi Munkafelügyeleti Szövetség (IALI) alelnöki posztját, emellett ő képviselte Magyarországot az EU tagállamok Munkafelügyeleti Vezetőinek Bizottságában (SLIC), valamint az Európai Munkavédelmi Ügynökség Irányító Testületében.

Az OMMF 2004-ben kiterjedt nemzetközi tevékenységet folytatott. Az OMMF elnöke több országban, általában az EU tagállamaiban vett részt rendezvényeken és tartott előadásokat a munkavédelmi jogharmonizáció magyarországi helyzetéről és az ezzel kapcsolatos tapasztalatokról.

Az OMMF folyamatosan közreműködik az EU csatlakozás előkészítésével foglalkozó „13. Foglalkoztatás és szociális ügyek”, valamint az „1. Áruk szabad mozgása” munkacsoport munkájában, emellett esetenként adatszolgáltatást végez az Európai Unió, az ILO és más nemzetközi szervezetek részére.

5.5. Az Európai Munkavédelmi Ügynökség nemzeti fókuszpontjának működése

Az OMMF látja el a munkavédelmi információk gyűjtésével és terjesztésével foglalkozó Európai Munkavédelmi Ügynökség (székhelye: Bilbao) magyarországi nemzeti fókuszpontjának feladatait.

A feladatok között szerepel az Ügynökségtől érkező nyomtatott tájékoztató anyagok terjesztése, a külön fókuszpont honlap működtetése és folyamatos bővítése, a munkahelyi egészségre és biztonságra vonatkozó adatok gyűjtése és továbbítása az Ügynökség részére.

A 2004. évi Európai Munkavédelmi Hét keretében három regionális és egy országos munkavédelmi fórumot szervezett az OMMF, amelyeken előadások hangzottak el az Ügynökség és a fókuszpont szerepéről és tevékenységéről, illetve a 2004. évi központi téma, az építőipar speciális veszélyeiről és kockázatairól, valamint a lehetséges megelőzési módokról. Ezen kívül több előadáson és rendezvényen adott a fókuszpont hasonló tájékoztatást. Meghirdetésre került a helyes gyakorlat pályázat, a beérkezett pályázatokat elbírálása után a kiválasztott legjobb az Ügynökséghez került továbbításra.

A nemzeti fókuszpont folyamatos kapcsolatot tart fenn az Ügynökséggel, a fókuszpont képviselői hat alkalommal vettek részt a Bilbao-ban megtartott munkaértekezleteken 2004-ben.

6. A bányászati szakágazat munkavédelmi helyzete és a bányafelügyelet munkavédelmi tevékenysége 2004. évben*

6.1. A munkafeltételek és a munkavédelmi körülmények alakulása

A Magyar Bányászati Hivatal és az irányításával működő négy bányakapitányság a beszámolási időszakban is a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény, a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény, a gázszolgáltatásról szóló 1994. évi XLI. törvény, és a földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény felhatalmazása alapján végezte munkavédelmi hatósági tevékenységét.

A működő mélyműveléses bányákban a fő bányaveszélyek elleni védekezés hatékonyságának eredményeként a veszélyeztetettség elfogadható mértékű. A munkavédelem általános színvonala javult, azonban a környezeti tényezők kedvezőtlen hatása miatt továbbra is a mélyműveléses bányákban történik a bányászati munkabalesetek döntő többsége, az összes bányakapitányságokhoz bejelentett munkabalesetek 80,1%-a.

A külszíni bányáknál elvégzett műszaki, technológiai fejlesztések, korszerűsítések a munkakörülmények javulását és ezzel a munkavédelmi helyzet kedvező irányú változását a balesetek számának csökkenését eredményezték.

A szénhidrogén-kitermelés és -szállítás, valamint a gázszolgáltatási tevékenység jól szervezett, magas műszaki színvonalú, ennek eredményeként a munkavédelmi helyzet is megfelelő.

A bányavállalkozók elvégezték a bányászati munkahelyek munkavédelmi kockázatértékelését, elemzését és a biztonsági és egészségvédelmi dokumentum összeállítását. A végrehajtásnak és a dokumentumok színvonalának ellenőrzése, valamint a munkavédelmi irányítási rendszer működésének értékelése a műszaki, biztonsági ellenőrzésekkel és a tervezett céllenőrzésekkel folyamatosan történik.

A bányák műszaki, biztonsági állapota megfelelőnek ítélnélhető, a bányászati szakágazat munkavédelmi helyzete elfogadható.

6.2. A bányászati munkabalesetek számának alakulása

A bányászatban a munkabalesetek száma - az előző évekhez hasonlóan - csökkent, a bejelentés köteles súlyos üzemzavarok száma azonban emelkedett 2004. évben.

A 2003. és 2004. évben a három napot meghaladó keresőképtelenséget, illetve halált okozó bányászati munkabalesetek száma a következők szerint alakult:

---

* Az MBH dolgozóinak összes létszáma 128 fő, ebből hatósági felügyeleti tevékenységet 71 fő lát el.

8. táblázat

Bányászati munkabalesetek	2003.	2004.	Előző év %-ában
3 napon túl gyógyuló összes	647	483	74,6
Halálos	2	3	150,0
Súlyos (a halálos kivételével)	1	1	100,0
1000 foglalkoztatottra jutó baleset	63,43	47,35	-
100.000 foglalkoztatottra jutó halálos baleset	19,61	29,41	-

A balesetek számának csökkenését továbbra is alapvetően a veszélyesebbnek minősülő földalatti munkahelyek – ezzel együtt a szakágazatban foglalkoztatottak - számának fogyása, valamint kisebb mértékben a munkakörülmények javulása eredményezte.

A balesetek nagy többsége továbbra is a kézi anyagmozgatás, a gyalogos közlekedés, az egyedi biztosító berendezés beépítése és kiváltása közben történt.

6.3. A bányafelügyelet 2004. évi munkavédelmi tevékenysége

A bányafelügyelet a jogszabályok által megállapított munkavédelmi, munkaügyi, ásványvagyon-gazdálkodási, tűzvédelmi, építés hatósági, építés- és piac-felügyeleti hatáskörét gyakorolta 18 működő föld alatti és 1044 külszíni bánya, 12 kőolaj- és földgázbányászati üzem, 2 szénhidrogén-szállító gazdasági társulás, 5 földalatti gáztároló, 6 propán-bután gázforgalmazó társaság, 12 gázszolgáltató vállalkozás, 12 propán-bután gáztöltő- és tároló-üzem, a bányászati nyomástartó berendezések, valamint a polgári robbantóanyagok gyártása, forgalmazása és felhasználása felett.

A bányafelügyelet aktív közreműködője volt olyan rendezvényeknek, amelyek az új munkavédelmi követelmények, az EU munkavédelmi helyzetének és eredményeinek megismertetését szolgálták.

Az MBH részt vett a munkavédelmi követelményeket is tartalmazó jogszabályok véleményezési, előkészítési munkájában, és folytatta a hatáskörébe tartozó tevékenységek biztonsági szabályzatainak korszerűsítési feladatait. Az év folyamán kezdeményezésével és szakmai előkészítésével kiadásra került a gazdasági és közlekedési miniszter 101/2004. (VII. 30.) GKM rendelete mellékleteként a Külszíni bányászati tevékenységek Bányabiztonsági Szabályzata.

A bányafelügyelet 2004-ben a felügyelt tevékenységet végző üzemekben és telephelyeken 1994 helyszíni ellenőrzést tartott, ebből 182 esetben volt munkaügyi témájú az ellenőrzés. A szemlék során a felügyelők a műszaki-biztonsági, munkaügyi és munkaegészségügyi előírások megtartásának vizsgálata mellett az EU csatlakozással hatályba lépett új követelmények ismertetésére, azzal kapcsolatos tájékoztatásra és felvilágosításra is gondot fordítottak.

A bányakapitányságok az MBH által meghatározott tematika szerint négy ütemezett és egy rendkívüli céllenőrzést hajtottak végre. A céllenőrzések között szerepelt a havária elhárítás feltételeinek, a kitérővédelmi és bányamentő szervezetek felkészültségének ellenőrzése, míg a rendőrhatalósággal együttesen végrehajtott rendkívüli céllenőrzés a robbanóanyagokat gyártó és tároló gazdálkodó szervezeteknél a tárolás biztonságára irányult.

Az MBH 2004-ben is eredményesen működtette a hívó fél számára ingyenes telefonos bányászati munkavédelmi információs szolgálatot és a bányakapitányságok tevékenyen vettek részt a közbeszerzési eljárásokhoz kapcsolódó munkavédelmi tájékoztatási kötelezettségeik ellátásában.

II. A MUNKAEGÉSZSÉGÜGY HELYZETE

1. Az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) hatósági tevékenysége

Az állam az egészségügyi miniszter közvetlen irányítása alatt álló Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálaton keresztül látja el a népegészségügyi, ezen belül munkaegészségügyi feladatait.

Az ÁNTSZ vizsgálja és ellenőrzi az egészséget nem veszélyeztető munkavégzés feltételrendszerével és a munkakörnyezeti kóroki tényezőkkel kapcsolatos követelmények teljesülését.

Feladatainak ellátásában a 20 megyei és 136 városi intézet mellett a szakmai, módszertani, tudományos, és oktató bázisul szolgáló Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézete működik közre.

Létszám adatok:

Az ÁNTSZ össz. dolgozói létszáma: 5 083 fő.

Az országban a hatósági felügyeletet 513 orvos és 1 200 egészségügyi főiskolát végzett felügyelő látta el 2004-ben.

A munkaegészségügyi hatósági felügyeletet 55 orvos és 195 közegészségügyi-járványügyi felügyelő látta el napi 8 órás munkaidőben.

2004. május 1-jétől a Magyar Köztársaság az Európai Unió tagja, ami a munka világának minden szereplőjére új feladatokat ró.

A korszerű harmonizált jogszabályok hatékony működtetése, beleértve a hatósági felügyeletet is, biztosítja a munkavállalók egészségét nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés uniós elvárásoknak is megfelelő működését.

Az Európai Unió különböző szakmai bizottságainak munkájában részt vesznek az OTH, valamint szakmai háttérintézeteinek munkatársai.

1.1. Az ÁNTSZ hatósági tevékenységére vonatkozó mutatók alakulása

A munka világát napjainkban dinamikus változások jellemzik.

A gazdaságban végbemenő változások, új technológiák bevezetése új veszélyek és új kockázatok megjelenését eredményezi, a klasszikus munkahelyek átalakulóban vannak.

Egyre több esetben történik foglalkoztatás távmunka keretében, de a nők, az idősödő, és a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatása is speciális ismereteket igényel. A munka világában bekövetkező változások folyamatos kihívást jelentenek a munkavédelmi felügyeletet ellátó szakemberek számára is.

Magyarországon továbbra is túlsúlyban van és meghatározó a kis- és középzemmi gazdálkodás.

1. táblázat

Ellenőrző és hatósági tevékenység

Ellenőrző és hatósági tevékenység főbb mutatói	Évek				
	2000	2001	2002	2003	2004
Nyilvántartott egységek száma	33480	36906	39121	49614	55891
Ellenőrzött egységek száma	17079	17381	19377	23940	22595
Ellenőrzések száma	23465	23536	26201	30167	29773
Rendelkező határozatok száma	2550	1492	1605	1397	1969
Szakhatósági tevékenység a nyilvántartott egységgel kapcsolatban	9520	12485	12207	16242	12113
Átiratok száma	4570	3796	5556	4441	5669

Az ÁNTSZ városi intézetei által nyilvántartott egységek száma az előző évhez viszonyítva emelkedett.

Az ellenőrzött egységek és az ellenőrzések számában lényeges változás nem történt.

A rendelkező határozatok száma 29%-kal emelkedett.

Az ÁNTSZ intézetek munkatársai a nyilvántartott egységeikkel kapcsolatban 2004. évben kevesebb szakhatósági véleményt adtak ki, míg az átiratok számában emelkedés tapasztalható.

2. táblázat

Bírságoló tevékenység az elmúlt 5 évben

A bírság fajtája	Főbb mutatók	Év				
		2000	2001	2002	2003	2004
Végrehajtási	Száma	52	50	76	48	113
	összeg eFt	2005	2620	2755	1940	4935
Szabálysértési	Száma	29	29	71	68	71
	összeg eFt	770	1005	2595	2053	2165
Helyszíni	Száma	140	110	112	80	108
	összeg eFt	782,5	905	939	581	863
Kémiai terhelési	Száma			183	233	481
	összeg eFt			15790	17354	47465
Munkavédelmi	Száma	16	24	16	44	74
	összeg eFt	2260	2470	2910	3680	9570

2004. évben az ÁNTSZ bírságoló tevékenysége az általa alkalmazott valamennyi bírság tekintetében emelkedő tendenciát mutat.

A kémiai terhelési bírság és a végrehajtási bírságolás tekintetében több mint 50%-os emelkedés tapasztalható.

Megfigyelhető, hogy a bírságolást az ÁNTSZ munkatársai elsősorban a kiemelt munkatervi feladatok, valamint a célfeladat teljesítése során alkalmazták.

3. táblázat**Laboratóriumi tevékenység, műszeres vizsgálatok**

Munkahigiénés műszeres, laboratóriumi vizsgálatok főbb mutatói	Év				
	2000	2001	2002	2003	2004
Munkahelyi levegővizsgálat (légszennyező vegyi anyag)	21 155	23 902	27 443	30 696	17 902
Munkahelyi porvizsgálat Gravimetriás	1 289	2 472	3 900	3 438	3 059
Konimetriás	185	-	15	9	-
Metabolit (biológiai monitor)	42 238	36 269	40 297	38 719	36 535
Munkahelyi zaj (felmérő + ellenőrző)	5 276	6 038	8 322	8 447	6 384
Munkahelyi rezgés Kéz/kar rezgés	82	91	59	105	46
Egésztest rezgés	87	51	57	23	53
A munkahigiénés műszeres, laboratóriumi vizsgálatok összes száma	70 312	68 823	78 065	81 437	63 979

2004-ben végzett vizsgálatok: levegő: 17 902, munkahelyi por vizsgálat gravimetriás: 3 059, metabolit: 36 535, zaj: 6 384, kéz/kar rezgés: 46, egésztest rezgés: 53, össz: 63 979.

A műszeres munkahigiénés laboratóriumi vizsgálatok száma több mint 20%-kal csökkent 2004-ben.

Ezek a számok csak részben tükrözik az országos munkahelyi műszeres vizsgálatok számát tekintettel arra, hogy nem csak az ÁNTSZ laboratóriumok végeztek ilyen irányú vizsgálatokat.

1.2. Az ÁNTSZ hatósági munkájának tapasztalatai

A munkaegészségügyi felügyeletet valamennyi nemzetgazdasági ágazat tekintetében az ÁNTSZ gyakorolja, amelyek alapvető követelménye a munkavállalók egészségének megőrzése és fejlesztése.

A munkaegészségügyi tevékenység célja a munkavégzés során a munka környezetből származó egészségkárosító veszélyek és kockázatok előrelátása, felismerése, értékelése és kezelése.

A felügyelet céljai eléréséhez a primer prevenció eszközrendszerét alkalmazza.

A munkaegészségügyi felügyeletnek feladatai ellátásához törvények, kormányrendeletek és tárca rendeletek adnak felhatalmazást.

Az ÁNTSZ különböző szintű intézményei a jogszabályi előírásoknak megfelelően, éves munkaterv szerint végzik tevékenységüket.

Kiemelt munkatervi feladatok 2004. évben:

- A porexpozícióból származó egészségkárosító kockázatok feltárása, a foglalkozási betegségek megelőzése érdekében.
- A képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeinek érvényesülése a vizsgált munkahelyeken.
- A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatók munkahelyi higiénés tevékenységének ellenőrzése és ennek dokumentálása.

- A vegyi anyagok, különösen a rákkeltők felhasználásából származó egészség károsító kockázatok vizsgálata.

Az országban 383 olyan munkahelyet tartanak nyilván, ahol pneumoconióst okozó por expozícióval kell számolni.

A nyilvántartott egységek közül 325 munkahely (84,8 %) ellenőrzését végezték el munkatársaink.

Kedvező megállapítás volt, hogy az ellenőrzött egységek 95,3 %-ában a munkáltatók rendelkeznek kockázatbecsléssel.

A kis létszámú munkavállalót foglalkoztató gazdálkodó társaságoknál gyakori tapasztalat, hogy a kockázatbecslést nem műszeres mérésre alapozva készítik el.

A kockázatkezelési stratégia kapcsán hozott intézkedések döntően a műszaki intézkedésre és az egyéni védelemre irányulnak.

Az ellenőrzések tapasztalata azt mutatja, hogy az egyéni védőeszközök biztosítása folyamatosan megtörténik.

A vizsgált egységek munkavállalói részére a foglalkozás-egészségügyi ellátást minden esetben biztosítottak.

A foglalkozás-egészségügyi orvosok az üzemi szemlék csupán 87%-án voltak jelen, és azt csak 65,7% -ban dokumentálták.

Az ellenőrzés gyakorisága változó.

A képernyő előtti munkavégzés minimális egészségügyi és biztonsági követelményeiről szóló 50/1999.(XI. 3) EÜM rendelet betartásának ellenőrzése kapcsán 13403 képernyős munkahelyet ellenőriztek 833 munkáltatónál munkatársaink.

Az ellenőrzött egységekben foglalkoztatott munkavállalók létszáma: 16 755 fő.

A munkavállalók 40%-a férfi, 60%-a nő.

A munkavállaló férfiak 36, 5%-a, a nők 63,2%-a viselt szemüveget a képernyő előtti munkavégzésnél.

A munkáltatók döntő többsége biztosítja a munkavállalók részére a képernyő előtti munkavégzéshez szükséges éleslátást biztosító szemüveget, amennyiben annak viselése indokolt.

A jogszabályban rögzített munkaidőt és a munkaközi szüneteket a munkáltatók minimális kivétellel betartják.

A hiányosságok kiküszöbölésére határozati és átírató intézkedések történtek, bírságolást nem alkalmaztak.

A foglalkozási eredetű rákkeltő anyagokkal /készítményekkel végzett tevékenységet 1226 munkáltatónál ellenőrizte az ÁNTSZ 2004-ben.

A vizsgált munkáltatóknál 11 543 férfi és 2 358 nő végzett rákkeltő anyaggal /készítménnyel tevékenységet.

A munkavállalók számára foglalkozás – egészségügyi ellátás biztosított.

A munkáltatók közel teljes körűen rendelkeztek kockázatbecsléssel.

A kockázatok elkerülését célzó intézkedéseik első sorban a műszaki és egyéni védelemre irányultak. A szükséges egyéni védőfelszerelések rendelkezésre álltak a munkavállalók részére.

Az ellenőrzések során feltárt hiányosságok miatt 7 esetben munkavédelmi és 4 esetben kémiai terhelési bírság kiszabására került sor, 525 000 Ft értékben.

2004. évben a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériummal közös ellenőrzés 228 veszélyes üzemet érintett.

Az ÁNTSZ vizsgálata kiterjedt:

- a veszélyes anyagok/készítmények raktározási körülményeire,
- a biztonsági adatlapokra,

- a kockázatelemzés dokumentációjára,
- a veszélyes anyagokkal/készítményekkel folytatott tevékenységre vonatkozó jogosultságra (engedély, bejelentés)
- a veszélyes hulladék tárolására.

A feltárt hiányosság miatt 12 határozati intézkedés történt.

Az ÁNTSZ harmadik éve rendelkezik adatokkal az egészségügyi intézmények munkavédelmi helyzetére vonatkozóan az adatszolgáltatási kötelezettségnek köszönhetően. A kórház olyan „veszélyes nagyüzem”, ahol a kóroki tényezők teljes skálája megtalálható. Évről évre egyre több egészségügyi intézmény tesz eleget a jelentési kötelezettségének. Az egészségügyi intézmények munkavédelmi helyzetének megítéléséhez valós adatokra van szükség, ezért fontos a jelentési fegyelem folyamatos megtartása és megtartatása.

Az 5/2002. (XI. 12) FMM rendeletben előírtaknak megfelelően 2003. január 1-jén kezdte meg működését a Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézetében az ÁNTSZ Munkavédelmi Információs Szolgálat, amely telefonon nyújt tájékoztatást.

Az ÁNTSZ Munkavédelmi Információs Szolgálatához 2004-ben 1204 db telefonos megkeresés érkezett, ami az előző évi adatokhoz képest 35%-os emelkedést mutat.

Az adatokat értékelve megállapítható, hogy a legtöbb kérdés a munkahelyek munkahigiénés követelményeivel, valamint a munkahelyi dohányzással kapcsolatban érkezett.

Az érdeklődés magyarázható a munkahelyek követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (II. 8) SZCSM- EÜM együttes rendelet csatlakozást követő hatályba lépésével, valamint a dohányzással kapcsolatos szabályok egyes tagországokban történő szigorításával.

A kémiai biztonság, a veszélyes anyagokkal, veszélyes készítményekkel folytatott tevékenységek és az ehhez kapcsolódó szabályozás folyamatosan az érdeklődés középpontjában áll.

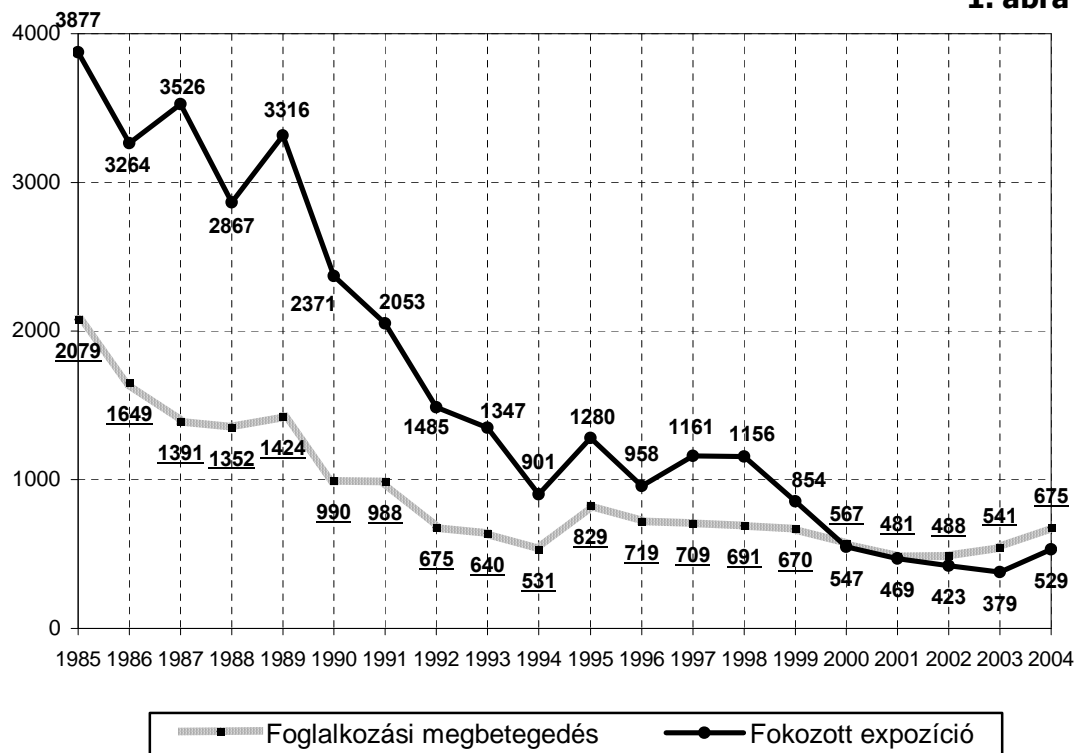
2. A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek összefoglalása

2. 1. A bejelentett esetek leírása

2004-ben 675 foglalkozási megbetegedést (mérgezést) jelentettek, 25 %-kal többet, mint az előző évben (541). A bejelentett esetek 48 %-a (2003-ben 59 %-a) járt keresőképtelenséggel. A fokozott expozíciós esetek számában a 2003. évhez képest közel 40 %-os növekedés tapasztalható: 529 (2003-ban 379). [1. ábra].

A megbetegedéseknél a bányászatban (FEOR szerint) foglalkoztatottak száma a legmagasabb: 23 % (157 fő), míg a fokozott expozíciós eseteknél a vas- és fémipari foglalkozásúak aránya (ugyancsak FEOR szerinti) a legnagyobb: 43 % (227 fő).

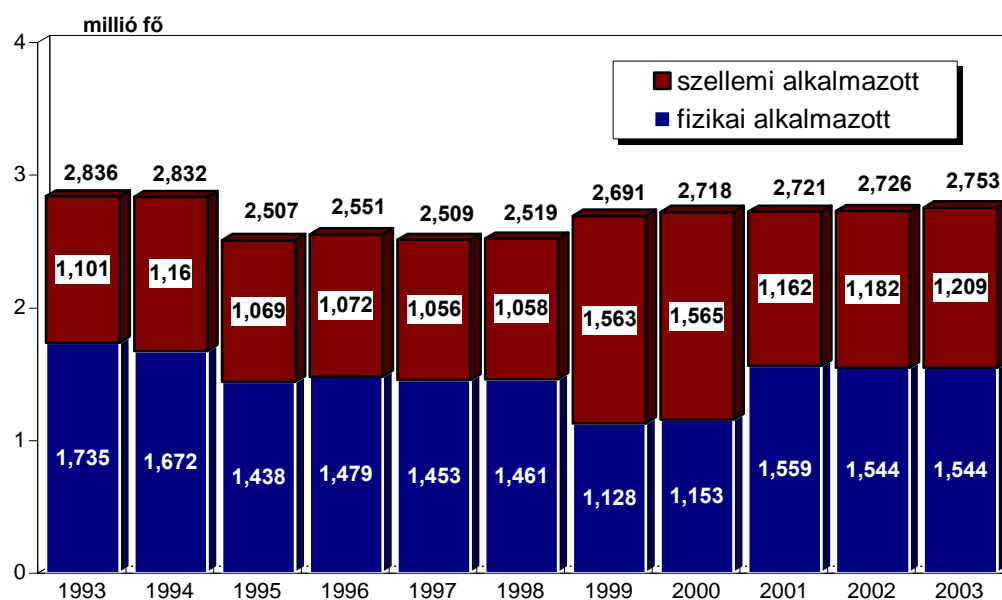
1. ábra

2003-ban az alkalmazásban állók létszáma 2.753.049 fő volt. Ez 1 %-kal több mint 2002-ben (2.726.300 fő) [2. ábra].

Az alkalmazásban állók létszáma (1992-2003)

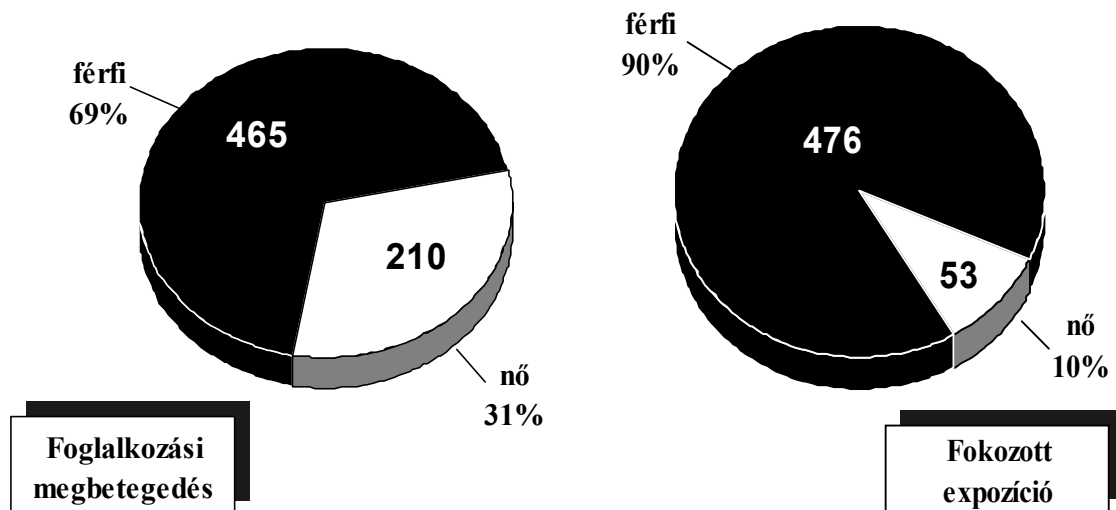
2. ábra

2004-ben a bejelentett munkavállalók túlnyomó többsége férfi volt, arányuk a foglalkozási megbetegedések között 69 %, a fokozott expozíciós esetek között 90 % (3. ábra).

3. ábra

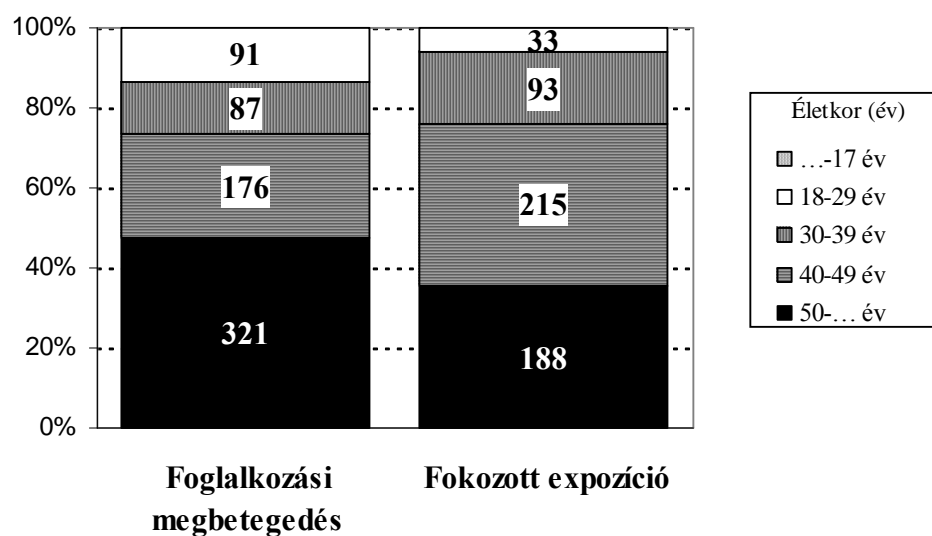
A bejelentett esetek nemek szerinti megoszlása

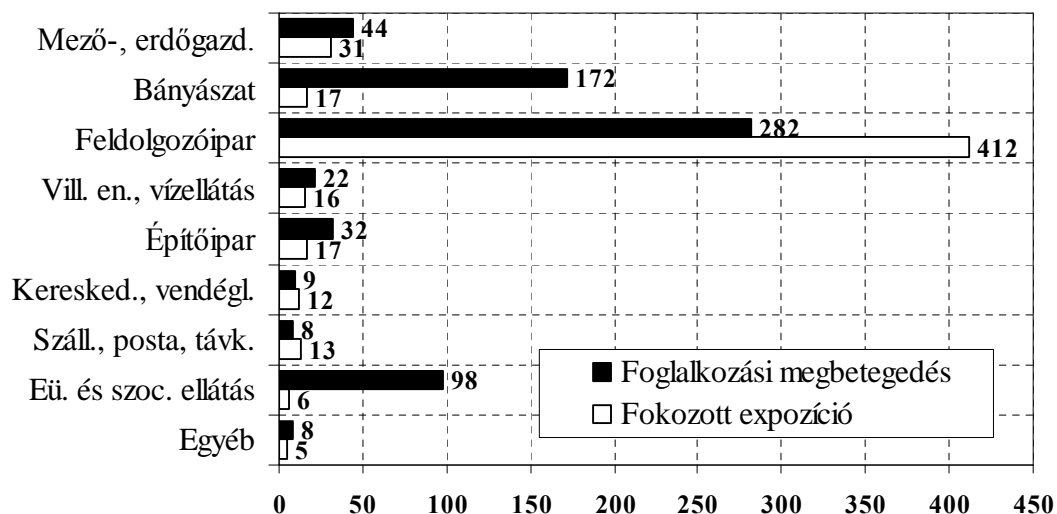
A foglalkozási megbetegedések és a fokozott expozíciós esetek életkor szerinti megoszlása eltérő. Fiatalkorú munkavállaló egyik kategóriában sem érintett. A foglalkozási megbetegedést elszenvedők között az 50 év felettiek aránya 48 %, míg a fokozott expozíciós eseteknél a 40-49 év közöttiek aránya (41 %) a legnagyobb (4. ábra).

4. ábra

A bejelentett esetek korcsoportonkénti megoszlása

5. ábra**A bejelentett esetek száma nemzetgazdasági áganként**

Nemzetgazdasági áganként a kiemelkedően legtöbb foglalkozási megbetegedést a feldolgozóiparból jelentették (az összes megbetegedés 42 %-a, 282 eset). Ezt követi a bányászat (25 %, 172 eset), majd az egészségügyi és szociális ellátás (15 %, 98 eset) (5. ábra).

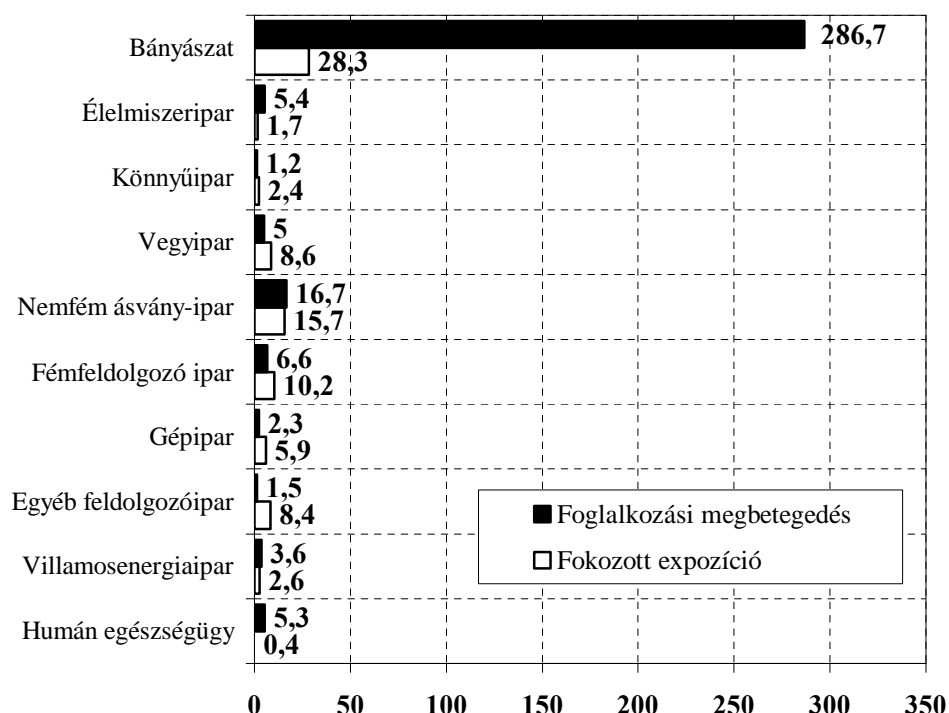
A 10 ezer alkalmazásban állóra jutó bejelentések számát tekintve a legtöbb megbetegedés változatlanul a bányászatban (286,7) fordult elő (6. ábra). Ez a magas érték egyrészt a légzőrendszeri megbetegedések (88 fő, 51 %), másrészt a zaj okozta halláskárosodások magas számából (45 fő, 26%) adódik.

Az egészségügyi és szociális ellátásból bejelentett megbetegedések 21 %-a hepatitis (21 eset) és 12 %-a tuberkulózis (12 eset) volt, 44 %-a (98 fő) biológiai kóroki tényezők okozta egyéb megbetegedés (43 eset).

A fokozott expozíciós esetek száma az iparban a legmagasabb: 445 (az összes bejelentés 84 %-a). A legtöbb fokozott expozíciós eset a feldolgozóiparból került bejelentésre (412 eset, 78 %) (5. ábra).

6. ábra

A 10 ezer alkalmazásban állóra jutó bejelentett esetek száma az ipari ágazatokban, valamint a humán egészségügyi ellátásban

2. 2. Halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések

2004-ben 5 haláleset fordult elő (2003-ben 13 eset volt).

A halálos kimenetelű esetek a következők voltak:

- 4 tüdőrák okozta haláleset fordult elő a Mecseki Ércbányászati Vállalat korábban foglalkoztatott dolgozói között.
- 1 haláleset húgyhólyag rosszindulatú daganata következtében jött létre. Az érintett tartálylakatos munkakörben a MÁV Dunai Finomító Állomásán dolgozott. Az Intézet Toxikológiai Bizottsága a hólyagrák kialakulását a két évtizedes komplex rákkeltő vegyi anyag (ásványolaj-lepárlási termékek) expozíciónak tulajdonította.

7. ábra

Halálos kimenetelű foglalkozási megbetegedések

Esetszám	Diagnózis	Munkahely	Foglalkozás
4	tüdő rosszindulatú daganata	MÉV	vájár, csillés
1	húgyhólyag rosszindulatú daganata	MÁV	tartálylakatos

2. 3. Tömeges foglalkozási megbetegedések

2004-ben 9 tömeges mérgezés/fertőzés volt, ami 142 főt érintett. (2003-ben 11 eset volt 130 mérgezettel.)

2. 3. 1. Tömeges fokozott expozíciós esetek

8. ábra

A tömeges fokozott expozíciós esetek megoszlása nem és kóroki tényezők szerint 2004

Fokozott expozíció kóroki tényezője	Férfi	Nő	Együtt
ólom	11	5	16
nikkel	10	0	10
benzol	11	4	15
toluol	12	3	15
xilol	0	6	6
dimetilformamid	6	0	6
sztírol	1	4	5
szénmonoxid	10	0	10
összesen	61	22	83

2004-ben 8 tömeges fokozott expozíció fordult elő, 83 bejelentéssel.

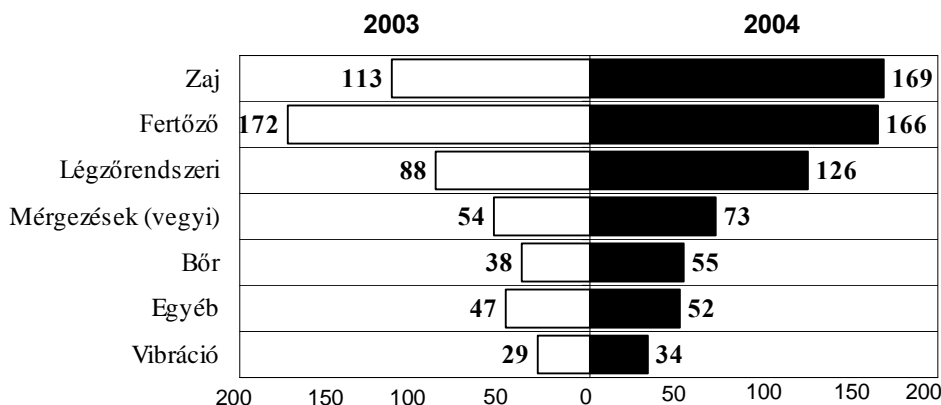
A bejelentések között a férfiak és a nők aránya 73 %, illetve 27 %. (2003-ban 12 férfi és 5 nő).

3. A foglalkozási megbetegedések (mérgezések) részletes adatai*

A bejelentett foglalkozási megbetegedések kórformák szerinti megoszlását illetően (9. ábra) – az előző évtől eltérően – az első helyen ismét a zaj okozta halláskárosodások állnak, a második helyre a fertőző betegségek kerültek, ezt követik a légzőrendszeri megbetegedések. A nők aránya legnagyobb a bőr-, a fertőző betegségek, és a vegyi anyag okozta mérgezések között: 67, 60 illetve 52 % (10. ábra). A férfiak aránya legmagasabb a zaj okozta halláskárosodások, a légzőrendszeri, a vibráció okozta és az egyéb megbetegedések között, sorrendben 97, 87, 85, 81 % (10. ábra)

9. ábra

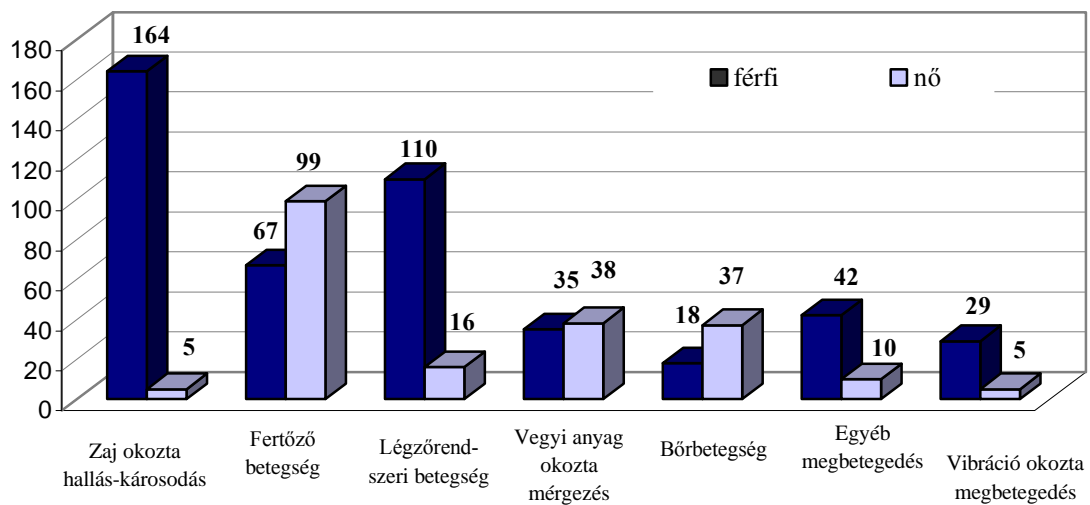
A bejelentett foglalkozási megbetegedések alakulása főbb kórformák

* A foglalkozási megbetegedések (mérgezések) részletes adatai című fejezet a Fodor József Országos Közegészségügyi Központ Országos Munkahigiénés és Foglalkozás-egészségügyi Intézetének „A 2004. évi foglalkozási megbetegedések (mérgezések) és fokozott expozíciós esetek – szakmai értékelése a bejelentett adatok alapján” című éves értékelés alapján készült.

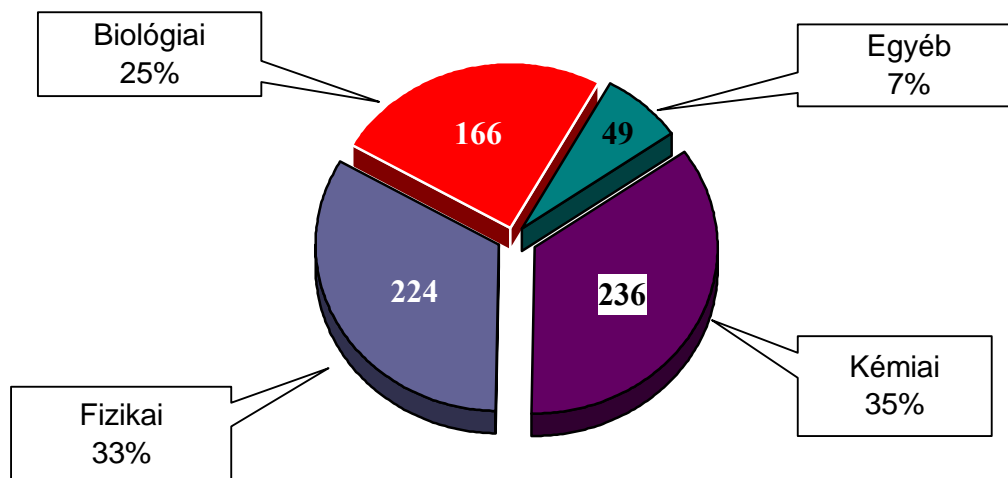
10. ábra

A foglalkozási megbetegedések kórformánkénti megoszlása férfiak és nők között

11. ábra

A foglalkozási megbetegedések megoszlása a kóroki tényezők fő csoportjai szerint

Ha a foglalkozási megbetegedések megoszlását a kóroki tényezők fő csoportjai szerint elemezzük, megállapítható, hogy első helyen az elmúlt évtől eltérően a kémiai, második helyen a fizikai, harmadik helyen pedig a – tavalyi első – biológiai kóroki tényezők által okozott megbetegedések állnak.

III. A MUNKAVÉDELMI ÉRDEKEGYEZTETÉS

Az Országos Érdekegyeztető Tanács állandó szakbizottságaként működő Munkavédelmi Bizottság feladata az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos nemzetgazdasági szintű érdekegyeztetés.

A Bizottság a munkavállalók, a munkáltatók érdekképviselői, valamint a Kormány képviselőiből áll és saját ügyrendje alapján működik, amelynek titkársági feladatait az OMMF látja el.

A Bizottság fontos részt vállalt a jogharmonizáció végrehajtásában. Többször tárgyalta és véleményezte a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény módosításához érkezett javaslatokat, észrevételeivel, gyakorlati tapasztalatai megosztásával segítette a jogalkotó munkáját.

A törvény módosítás pontosítja a Munkavédelmi Bizottság feladatait is, lehetővé téve a társadalmi partnerek önálló véleményének megjelenítését, illetve szélesebb lehetőséget biztosítva arra, hogy a Bizottság a nyilvánosság előtt ismertethesse tevékenységét.

Az utóbbi évek gyakorlatára, valamint a törvényi szabályozásba beemelt új előírásokra (munkavédelmi képviselők választásának rendje, a képviselők képzésének, továbbképzésének szabályai, a paritásos testület létrehozatala, működése stb.) tekintettel szükségesnek mutatkozott annak megfogalmazása, hogy a Bizottság ajánlásokat alakít ki a munkavédelmi kérdésekről, ezáltal segítve ezen rendelkezések hatékony végrehajtását.

A Bizottság a 2004. évben élt ajánlás kiadási jogával és kihelyezett hajdúszoboszlói kétnapos ülésén megtárgyalta a sok kérdést felvető munkavédelmi érdekképviselő, érdekegyeztetés témájában elkészített munkavállalói előterjesztést, majd májusi ülésén elfogadta és a Munkaügyi Közlönyben megjelentette szakmai Ajánlását.

A munkavédelmi jellegű bírságok pályázati felhívásának megjelentetéséhez a Bizottság döntött az időszakos és kiemelt támogatási célok meghatározásáról, valamint a véleményezés során kialakította a miniszternek előterjesztésre került támogatási javaslatot.

Az OÉT Munkavédelmi Bizottsága a 2004. évben hat alkalommal ülésezett, az üléseken megtárgyalt főbb napirendi pontok:

- A következő négy jogszabály EU jogharmonizáció miatti módosításának, vagy új jogszabályként történő kibocsátásának megtárgyalása:
  - 8/1998. (III. 31.) MüM rendelet a munkaeszközök és használatuk biztonsági és egészségügyi követelményeinek minimális szintjéről
  - 2/1998. (I. 16.) MüM rendelet a munkahelyen alkalmazandó biztonsági és egészségvédelmi jelzésekről
  - 2/2002. (II. 7.) SzCsM rendelet az egyéni védőeszközök követelményeiről és megfelelőségének tanúsításáról
  - 7/1999. (XI. 3.) SzCsM rendelet az egyéni védőeszközök munkavédelmi megfelelőségét vizsgáló szervezetek kijelölésének részletes szabályairól.
- A Bizottság munkaadói és munkavállalói tárgyalócsoportjai által előterjesztett „Ajánlás” tervezet megvitatása, melyet a munkavédelmi érdekképviselő, érdekegyeztetés témakörben készítettek.
- „Tájékoztató jelentés a Kormány részére a nemzetgazdaság 2003. évi munkavédelmi helyzetéről” c. tervezet véleményezése.
- A munkavédelem országos programja 2005. évi intézkedési és ütemterve tervezetének megvitatása.
- Tájékoztató a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény és a végrehajtására kiadott 5/1993. (XII. 26.) MüM rendelet módosításáról.

- Tájékoztató a munkaegészségügy hangsúlyosabb szerepéről a munkavédelem szakmai területén belül.

A munkaadói oldal 2004. évi tapasztalatait összegezve megállapította, hogy a jogszabály változásokkal kapcsolatos előzetes végrehajtási aggályait a gyakorlat visszaigazolja. Észrevételeik* az Mvt. módosítása három lényeges változást tartalmazó rendelkezésére vonatkoznak:

- a bírság kiszabásánál alapul szolgáló törvényi vélelmek túl széles körű alkalmazása
- a munkabiztonsági szakemberek hiánya, különösen a kis- és középvállalkozásoknál
- a munkaegészségügyi szaktevékenység tartalmi rendezetlensége.

A Munkavédelem Országos Programja vonatkozásában a munkáltatói oldal hangsúlyozta, hogy a gazdálkodó szervezetek munkavédelmi érdekeltsége megteremtésének legfontosabb eszköze a Programban meghatározott és az előkészületi fázisban már túljutott munkahelyi egészségbiztosítási rendszer létrehozása lenne.

A munkavállalói oldal az elmúlt év kiemelkedő jelentőségű szabályozási eseményének tekinti az Mt. hatálya alá tartozó területeken a munkavédelmi képviselő választás kötelezővé tételét. Tapasztalataik szerint 2004. évben megkezdődtek a választások, azonban ezek jelentős része a következő évre húzódik át.

A munkavállalói oldal az OÉT Munkavédelmi Bizottsága 2004. évi munkáját tervszerűnek és eredményesnek értékelte, amellyel így betöltötte feladatát.

---

*Megjegyzés: A kormányzati álláspont ezekkel kapcsolatban az egyes kiemelt munkáltatói feladatok végrehajtási fegyelmének bírság útján történő fokozottabb érvényesíthetőségét, a munkavédelmi szakember képzés mennyiségi növekedését, a munkaegészségügyi jogszabályok módosításának igényét hangsúlyozza.

FÜGGELÉKEK

1. függelék

Munkabalesetek megoszlása a munkaképtelenség időtartama szerint és nemenként

Munkaképtelenség időtartama	2004.											
	Összes munkabal- eset		ebből									
			halálos		súlyos cson- kolásos		egyéb sú- lyos		súlyos össze- sen		csonkulás összesen	
	23 872		160		53		69		282		325	
	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő	férfi	nő
Ismeretlen	2 258	943	0	0	23	2	37	4	60	6	78	19
3 napon belül meg- halt	142	9	142	9	0	0	0	0	142	9	0	0
4 – 6 nap	1 158	547	0	0	1	0	0	0	1	0	6	0
7 – 13 nap	3 934	1 877	1	0	0	0	1	0	2	0	11	10
14 – 20 nap	3 117	1 380	2	0	0	0	0	0	2	0	8	5
Minimum 21 nap de kevesebb mint 1 hónap	1 988	820	1	0	0	0	1	0	2	0	14	2
Minimum 1 hónap de kevesebb mint 3 hónap	3 225	1 354	4	0	8	2	5	0	17	2	92	20
Minimum 3 hónap de kevesebb mint 6 hónap	585	253	1	0	3	1	5	1	9	2	35	7
Meghaladja a 6 hónapot	205	77	0	0	11	2	12	3	23	5	16	2
Összesen	16 612	7 260	151	9	46	7	61	8	258	24	260	65

2. függelék

A munkabalesetek megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint

Ágazat	Összesen		Előző év %-ában	Összes munkabalesetből				
	2003.	2004		halálos	súlyos csonkulásos	egyéb súlyos	súlyos összesen	csonkulásos összesen
Mezőgazdaság, vadgazdálkodás és erdőgazdálkodás	1 610	1 330	83%	13	5	5	23	22
Bányászat	27	16	59%	0	0	0	0	1
Élelmiszer. ital gyártása	2 386	2 001	84%	3	4	1	8	27
Dohánytermék gyártása	14	7	50%	0	0	0	0	0
Textília gyártása	345	248	72%	1	0	1	2	5
Ruházati termék gyártása; szőrmekikészítés, -konfekcionálás	308	247	80%	0	0	0	0	1
Bőrkikészítés; táskafélék, szíjzat, lábbeli gyártása	141	92	65%	1	0	0	1	0
Fafeldolgozás, fonott árú gyártása	417	412	99%	2	6	1	9	31
Papír, papírtermék gyártása	238	228	96%	0	0	0	0	5
Kiadói, nyomdai tevékenység, egyéb sokszorosítás	180	189	105%	1	1	1	3	5
Kokszgyártás, kőolaj-feldolgozás, nukleáris fűtőanyag gyártása	47	45	96%	0	0	0	0	0
Vegyi anyag, termék gyártása	370	373	101%	5	2	2	9	4
Gumi- műanyag termékek gyártása	651	687	106%	1	2	1	4	10
Egyéb nem fém ásványi termék gyártása	735	644	88%	7	1	1	9	9
Fémalapanyag gyártása	609	523	86%	2	0	3	5	2
Fémfeldolgozási termék gyártása	1 308	1 277	98%	6	6	3	15	26
Gép, berendezés gyártása	1 112	931	84%	6	0	0	6	16
Iroda-, számítógépgyártás	676	29	4%	0	0	0	0	1
Máshova nem sorolt villamos-gép, készülék gyártása		588		1	0	0	1	5
Híradástechnikai termék, készülék gyártása	464	579	125%	0	0	0	0	4
Műszergyártás	102	91	89%	1	0	0	1	3
Közúti járműgyártás	884	699	79%	1	2	0	3	9
Egyéb jármű gyártása		96		0	0	0	0	3
Bútorgyártás, máshova nem sorolt feldolgozóipari termék gyártása	419	318	76%	0	1	0	1	17
Fém visszanyerése hulladékból	28	37	132%	0	0	0	0	0
Villamosenergia-, gáz-, gőz- és vízellátás	484	422	87%	0	2	0	2	8
Építőipar	1 404	1 346	96%	55	9	21	85	34
Jármű, üzemanyag kereskedelem	318	312	98%	5	1	1	7	3
Nagykereskedelem	958	936	98%	9	1	5	15	5
Kiskereskedelem	1 349	1 239	92%	2	1	1	4	13
Szálláshely szolgáltatás, vendéglátás	444	498	112%	1	1	1	3	6
Szárazföldi, csővezetékes szállítás	1 822	1 745	96%	16	5	7	28	12
Vízi szállítás	21	12	57%	0	0	0	0	0
Légi szállítás	46	3	7%	0	0	0	0	0
Szállítást kiegészítő tevékenység, utazásszervezés	319	392	123%	1	0	1	2	3
Posta, távközlés	704	681	97%	1	0	2	3	3
Pénzügyi tevékenység (biztosítás nélkül)	52	41	79%	0	0	0	0	0
Biztosítás (kivéve: kötelező társ. bizt.)	22	30	136%	0	0	1	1	0
Biztosítást kiegészítő tevékenység	7	17	243%	0	0	0	0	0
Ingatlanügyek	222	161	73%	0	0	2	2	1
Gépjárműkölcsonzés		20		0	0	0	0	1
Számítástechnikai tevékenység	30	23	77%	0	0	1	1	0
Kutatás, fejlesztés	36	26	72%	0	0	0	0	0
Gazdasági tevékenységet segítő szolgáltatás	645	639	99%	6	0	3	9	5
Közigazgatás, védelem, kötelező társadalombiztosítás	591	536	91%	3	0	1	4	5
Oktatás	893	840	94%	2	1	1	4	5
Egészségügyi, szociális ellátás	1 534	1 493	97%	3	0	2	5	7
Szennyvíz-, hulladékkezelés, településtisztasági szolgáltatás	394	358	91%	2	2	0	4	5
Érdekképviselési tevékenység		64		0	0	0	0	1
Szórakoztatás, kultúra, sport	228	231	101%	1	0	0	1	1
Egyéb szolgáltatás	89	96	108%	1	0	0	1	1
Alkalmazottat foglalkoztató magánháztartás	0	0		0	0	0	0	0
Területen kívüli szervezetek	9	5	56%	1	0	0	1	0
Épületasztalos-ipari termék gyártása		5		0	0	0	0	0
Épületasztalos-szerkezet szerelés		1		0	0	0	0	0
Csapág, erőátviteli elem gyártása		3		0	0	0	0	0
Illatszer-kiskereskedelem		1		0	0	0	0	0
Közúti teherszállítás		2		0	0	0	0	0
Máshova nem sorolt, egyéb gazdasági tevékenységet segítő sz.	53	4	8%	0	0	0	0	0
Szennyvíz-, hulladékkezelés, köztisztasági szolgáltatás		3		0	0	0	0	0
Összesen:	25 745	23 872	93%	160	53	69	282	325

Munkabalesetek alakulása területi bontásban

3. függelék

Területi felügyelőség	Munkabaleset							
	Összesen		Előző év	ebből				
	2003.	2004.	%-ában	halálos	súlyos csonkulásos	Egyéb súlyos	súlyos összesen	csonkulásos összesen
Főváros	4 603	4 425	96%	22	8	10	40	42
Baranya	864	841	97%	4	4	3	11	18
Bács-Kiskun	1 134	1 066	94%	6	1	1	8	20
Békés	1 114	925	83%	2	0	3	5	5
Borsod-Abaúj-Zemplén	1 493	1 361	91%	9	5	6	20	28
Csongrád	976	761	78%	7	2	2	11	8
Fejér	1 364	1 187	87%	7	3	6	16	15
Győr-Moson-Sopron	1 795	1 651	92%	7	1	1	9	15
Hajdú-Bihar	1 087	973	90%	9	2	6	17	16
Heves	851	893	105%	12	2	3	17	17
Komárom-Esztergom	1 299	1 255	97%	5	0	1	6	9
Nógrád	830	806	97%	2	1	2	5	6
Pest	2 024	2 094	103%	21	5	5	31	27
Somogy	778	743	96%	6	3	4	13	14
Szabolcs-Szatmár-B.	908	824	91%	7	3	5	15	14
Jász-Nagykun-Szolnok	1 076	938	87%	5	4	1	10	19
Tolna	797	592	74%	10	1	1	12	6
Vas	928	849	91%	3	2	0	5	19
Veszprém	1 082	1 006	93%	4	3	3	10	13
Zala	622	546	88%	5	2	5	12	13
Külföld	120	136	113%	7	1	1	9	1
Összesen:	25 745	23 872	93%	160	53	69	282	325